

Hrvatski glasnik

5028

GLASILO HRVATA CRNE GORE

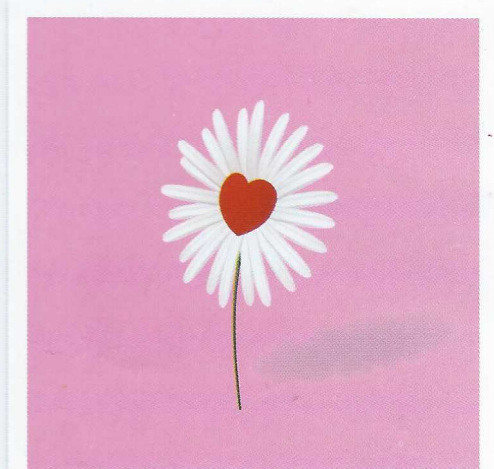
ISSN 1800-51-79 • Godina IV • Broj 21 • Svibanj - Lipanj 2006

**Hrvatska priznala
suverenu Crnu Goru**

Ovako je mnogo lakše

**Kampanja do zajedničke pobjede
Lijepa naša majska zoro...**

**Kako je govorio
don Branko Sbutega
Konačno doživjeti
neovisnu Crnu Goru**

Kompanija
sa srcem!

Gradjani Crne Gore 21. maja
odlučili da napuste eksperimentalnu
zajednicu

Napokon država

str. 4

Predsjednik Hrvatskog građanskog društva dr Ivan Ilić

Presudio razum i mir

str. 8

U sjećanje: Izlaganje pokojnog don Branka
Šbutege na tribini »Europska budućnost
Crne Gore« 2. prosinca 2005. u Zagrebu

Konačno doživjeti neovisnu Crnu Goru

str. 10

Predsjednica Hrvatske
građanske inicijative Marija Vučinović

Sada da gradimo mostove

str. 15

Direktor Predstavništva Podravke za Crnu Goru Dalibor Kezele

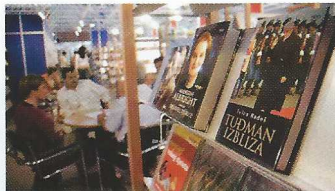
Želimo jačati partnerske odnose

str. 16

Podgorički sajam knjiga

Mnogo su jaki

str. 18

Čuveno kompozitor i dirigent

Maestro Tomas

str. 20

Najbrojnije pomorsko bratstvo u Dobroti poslije Radimira

Bratstvo Kosović

str. 24

Razgovori predstavnika hrvatskih udruga i stranke

Krovna udruga nema alternativu

str. 32

Boka Kotorska, 20.04.2006.-23.04.2006.

Hodočašće Boki kotorskoj Zaljevu hrvatskih svetaca

str. 37

Svatko je od nas tek morski škrip ali zajedno smo otočić

str. 40

Ženska klapa Mirakul iz Splita
za Uskrsnje blagdane održala koncerte u Baru i Tivtu

Prvo dite Mirakula

str. 50

Uvodnik

Dragi čitatelji,

Prvi broj našeg i vašeg časopisa „Hrvatski glasnik“ predstavljen je na godišnjoj skupštini društva u Tivtu u ožujku 2002. godine, a zatim i u Zagrebu u prostorijama HMI. Predsjedništvo je za glavnog urednika postavilo novinara Toma Grgurevića iz Kotora, koji je uz skroman honorar uređivao deset brojeva

„Glasnika“. Obzirom na njegovu dob i zdravstveno stanje, Tomo je morao napustiti jedan tako značajan projekt našeg društva.

Časopis „Hrvatski glasnik“ tretiran je kao najznačajniji projekt društva i njegovu opstojnost nismo smjeli dovesti u pitanje. Tada je odlučeno kako ćemo mi, predsjednik društva Tripo Schubert, te tajnik Dario Musić, dragovoljno nastaviti uređivati časopis.

Dragi čitatelji, došao je trenutak i našeg povlačenja i prepuštanja ovog povijesno značajnog projekta drugome, mlademu i iskusnijem u ovom poslu. Naime, u tijeku 2005. godine Predsjedništvo društva je odlučilo neka se dio redakcije profesionalizira i neka se u uređivačkoj politici ostvari zamisao o mjesečnom izlaženju časopisa. Raspisan je natječaj i odabrana je osoba koja je ispunila tražene kriterije za mjesto glavnog urednika.

Tako mi je zadovoljstvo što vam ovom prigodom predstavljam ti osobu koja će od ovog broja s vama komunicirati i obnašati ovu značajnu funkciju.

Nova urednica lista je Tamara Popović, rođena 3. ožujka 1971. u Podgorici. Završila je Filozofski fakultet, a trenutno pohađa postdiplomske studije iz oblasti marketinga. Tamara posjeduje iskustvo na ovim poslovima jer je do sada radila u dnevnim listovima „Vijesti“, „Pobjeda“ i „Republika“, te tjedniku „Nedjeljni žurnal“.

Uvjeran sam kako će ona profesionalno i na obostrano zadovoljstvo nastaviti rad na ovom značajnom projektu.

Dragi čitatelji, zadovoljstvo je bilo raditi na „Glasniku“, a koliko smo u tome Dario i ja uspjeli, to prepuštamo vama na procjenu.

Tripo Schubert

„Hrvatski glasnik“ Kotor. Časopis izlazi svaka mjesečno. „Hrvatski glasnik“ je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informacije RCG pod red. br. 04/01-1828 od 31.12.2002.g. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica.

Adresa:
Stari grad, Pjaca od kina 85330 Kotor
Telefon: +381(0) 82 304 232
Faks: +381(0) 82 304 233
E-mail: hgd-kotor@cg.yu
http://www.hgd-cg-kotor.org
Žiro-račun: 510-4741-76
Osnivač: HRVATSKO GRAĐANSKO
DRUŠTVO CRNE GORE Kotor

Predsjednik: dr. Ivan Ilić
VD glavni urednik Tamara Popović
Lektor: Ivo Herenčić
Fotografije: Stevan Kordić, Foto Parteli, Boris Pejović
Dizajn & priprema: Studio „WHO“ - Podgorica
Tisak: SPECIJAL - Podgorica
Naklada 1000 primjeraka
Cijena 1,00 euro

**Građani Crne Gore 21. maja
odlučili da napuste eksperimentalnu zajednicu**

Napokon država

Opozicioni lideri planiraju da državno pitanje drže otvorenim sve dok ne bude riješeno onako kako bi to oni htjeli, sve dok Crnu Goru ne utope u Srbiju. Nikoga ne bi iznenadila ni neka nova podgorička skupština. Imao bi tko da ih povede ka tom cilju

Građani Crne Gore su prelomili. Zaokruživanjem «da» na referendumskom listiću 21. maja odlučili su da napuste eksperimentalnu državnu zajednicu, nazvanu Srbija i Crna i Gora i uzmu sudbinu u svoje ruke. Žele da sami u svojoj samostalnoj, međunarodno priznatoj državi nastave put k europskoj porodici država.

Izjašnjavanje su obavili kako je i traženo – na miran, fer i demokratski način. Svi međunarodni posmatrači, a bilo ih je više od tri hiljade toga dana u Crnoj Gori, izvijestili su Evropu i svijet da je referendum protekao u najboljem redu.

Ali, već u noći trijumfa suvereništa, protivnici crnogorske države pogazili su riječ da će prihvatiti rezultate glasanja i čestitati pobjedniku. Poručili su europskim izaslanicima da ne govore istinu kada kažu da je

glasanje bilo fer, slobodno i demokratsko. Požurili su da se požale na krađu i prevaru, koju nijesu mogli dokazati. Republičkoj referendumskoj komisiji na čelu sa Slovakom **Františekom Lipkom** nije ostalo ništa drugo nego da crnogorsku Skupštinu izvijesti da je nezavisnost podržalo 230.661 građanin ili 55,5 odsto izašlih birača, a da se protiv izjasnilo 185.002 građanina, odnosno 44,5 odsto. Na referendumu je glasalo 419.240 birača ili 86,5 odsto ukupnog biračkog tijela, rekao je Lipka i potvrdio da «rezultati pokazuju da je odluka o nezavisnosti validna».

Ništa opozicionim liderima **Predragu Bulatoviću, Andriji Mandiću, Ranku Kadiću i Predragu Popoviću** to nije značilo, oni jednostavno ne žele da priznaju volju građana. Kada je Skupština Crne Gore na svečanoj sjednici 3. juna proglašavala obnovu

države, njih nije bilo u poslaničkim klupama, ni pred crnogorskom zastavom ispred zdanja parlamenta kada je svirana crnogorska himna.

I dok se iščekuju prva međunarodna priznanja, opozicioni lideri otkrivaju svoje namjere. Planiraju da državno pitanje drže otvorenim sve dok ne bude riješeno onako kako bi to oni htjeli, sve dok Crnu Goru ne utope u Srbiju.

Svoj plan su već objelodanili. Namjera im je da ishod referenduma preobrnu već na prvim redovnim parlamentarnim izborima ove jeseni. Među birače, pune referendumskih emocija, siju iluziju o novom, kako kažu «poštenom referendumu». Nikoga ne bi iznenadila ni neka nova podgorička skupština. Imao bi tko da ih povede k tom cilju.

Andrija Mandić iz Srpske narodne stranke prvi je pozvao na sabiran-

je u "srpsku listu" radi osvajanja vlasti. Ideja da se zajedničkim snagama krene na vladajuću koaliciju, koja je donijela nezavisnost, bliska je i ostalim srpskim strankama u Crnoj Gori, ali ne bi baš pod Mandićev barjak. Dogovor o foteljama tek im slijedi.

Jednoj velikoj, onoj premijerskoj nada se i **Nebojša Medojević**, koji nije htio da se pridruži obnovi države. Kada su drugi posao odradili, on bi da uređuje državu. Baš lijepo.

A Predrag Bulatović još prelama. Referendumski ishod nije priznao, ali

nije ni izričito rekao da ga ne priznaje. Time kupuje vrijeme za preračunavanje šta mu je bolje, nastaviti s onima koji ne priznaju crnogorsku državu i naciju i ostati opozicija u Crnoj Gori, ili prihvatiti ulogu opozicije u Crnoj Gori. Lider najjače opozicione stranke odavno najavljuje preobražaj iz nacionalne u građansku partiju. Sada je pravo vrijeme da odluči. Veliki je ulog u njegovim rukama.

S nastavkom igre u nacionalističkom kolu Crna Gora bi se nadgornjavala o državnom pitanju do sudnjega dana. Kada bi prihvatio činjenicu

da je državno pitanje riješeno, mogao bi krenuti u borbu s vlašću za tako željene društvene promjene koje bi vodile ka srećnijem i bogatijem životu.

Prevazilaženje unutrašnje podijeljenosti prioritetan je zadatak nezavisne Crne Gore. Ništa manje značajna je izgradnja dobrosusjedskih odnosa sa Srbijom.

Podgorica se sada mora nositi sa dva Beograda. Jedan je onaj **Košunićin**, drugi **Borisa Tadića**.

Predsjednik Vlade Srbije, najveća uzdanica nacionalističke opozicije u Crnoj Gori ni za živu glavu neće da prizna crnogorsku državu. Istina, učinio je ono što je morao, konstatovao rezultate referenduma i uputio Srbiju da shodno Ustavnoj povelji preuzme međunarodnopravni subjektivitet i nadležnost upokojene državne zajednice. Iako su sada i Srbija i Crna Gora samostalne države, Košunica i dalje priča da je zajednica bolje rješenje i tako svoju sliku stavlja na zajednički portret protivnika stabilnog, europski orijentiranog Balkana.

Predsjednik Srbije Boris Tadić, pak, prihvatio je većinsku odluku naroda Crne Gore i čestitao građanima političku zrelost iskazanu velikim odzivom na glasanje. On je obećao da će Crna Gora u Srbiji imati pouzdanog prijatelja, političkog i ekonomskog partnera, dodajući da će neće dozvoliti da bilo ko postavlja zidove i barijere između dvije države. Nedjelju dana poslije referenduma doputovao je u Podgoricu i poručio da dalje treba razmišljati o "interesima a ne o emocijama".

Ostali crnogorski susjedi baš kao i države Balkana, Evropske unije, svjetskih centara moći ne dvoje kao Srbija. Prihvataju većinsku volju građana i najavljuju priznavanje nove države. Prve čestitke stigle su iz Ljubljane, Zagreba, Skoplja, Sarajeva, Prištine, Tirane, Brisela. Vašingtona, Moskve...

Europska unija, pod čijom se dirigentskom palicom odigrao čitav proces izjašnjavanja, rekla je svoje. Bezrezervno je prihvatila odluku o samostalnoj Crnoj Gori i sada se, dok ovaj broj bude u štampi, očekuje da upali zeleno svjetlo državama članicama da počnu da priznaju Crnu Goru. Najavljeno je da bi Savjet min-

Premijer Crne Gore Milo Đukanović u referendumskoj noći

istra EU 12. juna mogao da konstataje da je Crna Gora samostalna država i tako otvori proces priznavanja nove države.

Od toga dana i Euro-pska komisija bi mogla da počne pripremu novog nacarta Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore i Evropske unije. Tim činom bi dosadašnji dvostruki kolosijek samo dobio novo ruho u kojem bi Crna Gora nastavila put ka evropskim integracijama, a Srbija ostala da hapsi **Ratka Mladića** i započne suočavanje s prošlošću.

Tako bi Crna Gora vrlo brzo mogla da osjeti prve plodove osamostaljivanja. Do tada crnogorska zastava već će se zavijoriti pred zgradom Ujedinjenih nacija na Ist riveru među zastavama ostalih slobodnih, samostalnih zemalja svijeta.

Jadranka Vojičić

Hrvatska priznala Crnu Goru Ovako je mnogo lakše

Premijer Ivo Sanader je rekao da Vlada traži od Crne Gore da vodi računa o hrvatskoj nacionalnoj manjini, kao i da očekuje rješavanje nekih pitanja, prije svega pitanja nestalih osoba

REPUBLIKA Hrvatska priznala je Crnu Goru kao samostalnu i nezavisnu državu, dogovorili su hrvatski predsjednik Stjepan Mesić i premijer Ivo Sanader.

VLADA Republike Hrvatske priznala je Republiku Crnu Goru kao suverenu i neovisnu državu i predložila je uspostavu diplomatskih odnosa između Zagreba i Podgorice.

Uz odluku o priznanju, Vlada je usvojila i izjavu o odnosima Hrvatske i Crne Gore u kojoj izražava svoju spremnost razvijati s Crnom Gorom dobrosusjedske odnose i suradnju "na načelima ravnopravnosti i uzajamnosti, na crti pridruživanja euroatlantskim integracijama, te time doprinosti trajnom učvršćivanju suradnje između dviju država u interesu mira, stabilnosti i razvitka".

Vlada je izrazila uvjerenje da će Podgorica "utvrditi povijesne okolnosti, uzroke i ulogu Crne Gore u razdoblju rata protiv Hrvatske u nedavnoj prošlosti, te da će se na toj osnovi razvijati novi odnosi dobrosusjedstva i uzajamnog poštivanja i uvažavanja, okrenuti budućnosti i na dobrobit dviju država i njihovim građana".

Premijer Ivo Sanader je na sjednici rekao da Vlada traži od Crne Gore da vodi računa o hrvatskoj nacionalnoj manjini, kao i da očekuje rješavanje nekih pitanja, prije svega pitanja nestalih osoba.

Isto tako Vlada je usvojila i izjavu o odnosima s Republikom Srbijom, u kojoj navodi da je primila k znanju činjenicu da je Republika Srbija sljednica državne zajednice Srbije i Crne Gore, sukladno Ustavnoj povelji državne zajednice.

U izjavi se među ostalim navodi da Vlada RH očekuje da se proces razdruživanja bivše Državne zajednice SiCG i uređenja međusobnih odnosa provede u konstruktivnom duhu, vodeći računa i o sukcesiji bivše SFRJ.

PREDSJEDNIK Stjepan Mesić je, govoreći o hrvatskom priznanju Crne Gore, izrazio uvjerenost da će Hrvatska otvorena pitanja lakše rješavati sa samostalnom Crnom Gorom.

"Glede granice na moru na snazi je privremeni režim i nije bilo izgreda, no želimo to pitanje trajno riješiti, rekao je Mesić. Odgovarajući na novinarski upit, rekao je da ne bismo pogriješili da je Hrvatska i prije priznala Crnu Goru i tako potvrdila opredijeljenost za dobrosusjedske odnose.

Upitan znači li to konačan raspad bivše Jugoslavije, Mesić je rekao da još treba riješiti kosovsko pitanje. "Bilo je očito da će se jednog dana raspasti i provizorij državne zajednice Srbije i Crne Gore. Srbija je postala samostalna, iako to nije željela, što je jedinstven slučaj u povijesti", dodao je.

Stanje u Srbiji Mesić je ocijenio teškim, jer Srbija nije doživjela katarzu nakon rata koja je vodila, nije osudila Miloševićevu politiku, prihvatila njezine posljedice i priznala poraz. "Srbija će doživjeti katarzu kad odgovorni za rat i zločine počinjene na ovim prostorima Vojislav Šešelj te generali bivše JNA Veljko Kadžević i Blagoje Adžić budu osuđeni u Haagu", istaknuo je. Mesić je ustvrdio da u Srbiji nema političke snage koja će građanima reći da sreću trebaju tražiti u granicama svoje zemlje, a ne izvan njih. Zato jača Srpska radikalna stranka koja bi mijenjala granice, ocijenio je Mesić.

Prve čestitke stigle iz Zagreba

Za nezavisnost glasali pripadnici svih naroda

**Predsjednik
Hrvatskog građanskog društva dr Ivan Ilić**

Presudio mir i razum

Od strane čelnika Hrvatske najavljeno je brzo priznavanje nezavisne Crne Gore kao što su najavile i mnoge druge zemlje. Mi očekujemo dalji dobar razvoj međudržavnih odnosa između dvije države što će unaprijediti položaj naše manjine

Između dva broja Glasnika u Crnoj Gori se desio referendum o njenom državnom statusu. Pod patronatom Europske unije i njenim kriterijima, građani Crne Gore su glasovali i većina (55,5% izašlih) je presudila da Crna Gora postane nova-stara nezavisna europska država i kao takva da traži integraciju u zajednicu država EU.

Mnogi će reći očekivan ishod, ostvaren tijesnom većinom. Po objavljivanju rezultata kratko euforično raspoloženje, poslije se sve nekako vraća ustaljenom životnom tempu. Čak i donošenje deklaracije o nezavisnosti u Skupštini Crne Gore, 3.6. 2006. protiče u skromnom sla-

vlju. Unionisti, mahom, ne prihvataju rezultate iako su prihvatili uvjete referenduma i učestvovali u svim njegovim fazama. Pred 21.5.2006. godine od njihovih čelnika se moglo čuti da poslije, bez obzira na rezultat, mora nastupiti vrijeme međusobnog uv-

ranog i transparentnog referenduma, stižu riječi pohvale i ohrabrenja te uvažavanja novog političkog subjekta u Evropi. To svakako ohrabruje.

Veliki je rezultat ovog referenduma što su za nezavisnost glasali pripadnici svih naroda koji žive u Crnoj

oloženje premda se među slavljenicima naša nacionalna zastava baca u more.

Od strane čelnika Hrvatske najavljeno je brzo priznavanje nezavisne Crne Gore kao što su najavile i mnoge druge zemlje. Mi očekujemo dalji dobar razvoj međudržavnih odnosa između dvije države što će unaprijediti položaj naše manjine. Usvajanjem Zakona o pravima manjina u Crnoj Gori stvaraju se preduvjeti sa institucionalizaciju svih manjina. Naš status u državnim institucijama i lokalnoj samoupravi će prije svega biti definiran našim umijećem i kapacitetom. Tu posebno treba naglasiti važnost nacionalne stranke, HGI-a koja treba da bude stožer aktivnosti u subordinaciji s afirmiranim nevladinim udrugama.

Na kraju treba reći da se desila jako važna stvar, da je Crna Gora vratila svoje državne atribute i da smo mi znatno u tome pomogli. Konačno se poslije toliko godina bremenitih teškim i tužnim događajima desilo nešto što budi nadu u bolje sutra.

Ivan Ilić

Naš status u državnim institucijama i lokalnoj samoupravi će prije svega biti definiran našim umijećem i kapacitetom. Tu posebno treba naglasiti važnost nacionalne stranke, HGI-a, koja treba da bude stožer aktivnosti u subordinaciji s afirmiranim nevladinim udrugama

ažavanja i konzenzusa u korist Crne Gore. Ovako, ostaje status quo, unutarpolitička situacija se nije za dlaku promijenila. Međutim, značajno se promijenila vanjskopolitička situacija Crne Gore. Do pred mjesec dana većina stranih političara je sa skepsom posmatrala predstojeće izjašnjavanje i moglo bi se reći, u javnim nastupima favorizirala državnu zajednicu. Sada, najednom, poslije uspješno organizi-

Gori. Pokazalo se da je građanski faktor koji je i u najtežim vremenima za Crnu Goru sačuvao razum i mir i sada presudio.

Hrvati u Crnoj Gori su masovno izašli na izborna mjesta i dali glas za nezavisnu Crnu Goru. Po posljednjem popisu ima nas oko 1% i izborni rezultat je prelomljen unutar 1%. Radujemo se uspjehu, dostojanstveno kao i uvijek izražavamo naše rasp-

Kwestlin

VOĆNE KOCKE
WAFFER PRODUCT
NETO / NET WT.: 200 g / 7 oz

Kwestlin

Nougat KOCKE
WAFFER PRODUCT WITH HAZELNUT PASTE
NETO / NET WT.: 200 g / 7 oz

Kwestlin

Mocca KOCKE
WAFFER WITH COFFEE FILL
NETO / NET WT.: 200 g

Najslađa ljubav Vašeg života

**U sjećanje: Izlaganje pok. don Branka Sbutege
na tribini »Europska budućnost Crne Gore«
2. prosinca 2005. u Zagrebu**

Konačno doživjeti neovisnu Crnu Goru

*Crna Gora je de facto
jedina od svih republika
bivše SFRJ u kojoj su
manjine baza njenih
osjećanja*

Krenimo od sadašnice. Koja je dijagnoza Crne Gore? Gdje smo? U ostacima jednog provalog, na tragični način, už puno krhotina, ruševina, leševa i žrtava dokinutog političkog projekta. Dokinutog svugdje osim u prostoru koji danas zovemo Državna zajednica Srbija i Crna Gora. Prostoru koji uz opterećenje jedne baštine, koju više ne može nositi i podnositi, istodobno prolazi kroz jednu brutalnu tranziciju u vlastitoj nedefiniranosti što hoće ne samo od sutrašnjeg dana, već i od sadašnjice.

Pri tome ne mislim samo na Crnu Goru, nego na ukupan prostor. A kada govorimo o jučer Crne Gore, onda moramo ipak voditi računa o jednom specifičnom kontekstu iz kojega se ona danas izdvaja i izlazi. Prvo, slavila je skoro 250 godina jedne dinastije, a među slavenskim narodima tako duge dinastije ne postoji, osim Romanova u Rusiji. Dakle, bila je država. Država, koja je imala jedan vrlo specifičan i politički i povijesni usud kao žrtva u prvom svjetskom ratu, koja je nagrađena time što je izbrisana voljom velikih sila na Versaillskom kongresu, jer se »raison d'être« njene političke opstojnosti u očima tadašnje Europe potrošio. Potrošio s jednom, opet lokalnom specifičnošću, o kojoj bi se dalo dugo i naširoko zašto, kako je velik dio njenog stanovništva kolaborirao s idejom vlastitog samoponištenja. Upravo prije par dana bio je tragični jubilej Podgoričke skupštine, jednog nepravdnog bića, ali u kojem je veliki dio populacije sudjelovao. Tako je Crna Gora završila u tvorevini Jugoslaviji, svedenoj na Austro-Ugarsku imperiju u malom, u kojoj je Srbiji dana uloga Austrije, uloga koja nije obavljena, ili je obavljena na vrlo neuspješan i tragičan način.

Ne zaboravimo AVNOJ

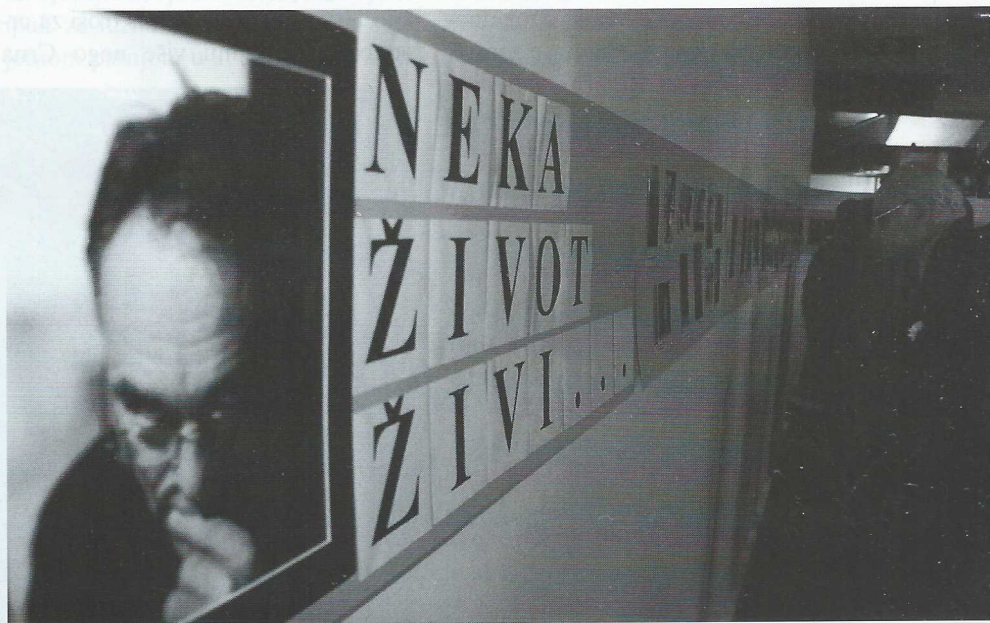
Zatim dolazi AVNOJ. Spomenimo ga, nemojmo zaboravljati te datume, oni su imali povijesnu težinu, u mnogim stvarima pozitivnu. I u mnogim stvarima negativnu. Ali vrijeme će davati svakome svoje mjesto u povijesnom pamćenju. Crna Gora u svojem pamćenju sebe pronalazi ponovo u AVNOJ-u, dobivajući njime

ono što je u Versaillesu izgubila. Tako je razdoblje druge Jugoslavije njen tranzicija u povratku neke ideje svoje samobitnosti. Od oduzete državnosti i specifičnosti njene baštine, kulture i populacije, ona AVNOJ-em postaje ponovo jedan politički čimbenik, istina subordiniran jednom većem. Onako mala, unesrećena, bila je u toj Socijalističkoj Jugoslaviji na kraju svih reformi, na kraju svih institucionalnih formacija po novostvorenim republikama. Na kraju ju je raspad Jugoslavije zatekao u jednom vazalskom ekonomskom, kulturnom, intelektualnom i administrativnom stanju. I zatiče se nemoćna, kao vazal. I biva zatočena unutar jedne politike, unutar jedne medijske, političke, socijalne i kulturne kampanje. Ali ne baš toliko zatočena da nije imala bar taj nukleus vlastite samobitnosti, tih 15 posto njenog, nazovimo većinskog – a kad to kažem onda moram upotrijebiti jedan jako nesretan izraz, pogotovo kada svećenik upotrebljava u političkoj analizi – pravoslavnog stanovništva, koje u tom trenutku mora sebe propitati što smo mi u svim ovim pritiscima, u svim ovim raspadima, u svim ovim rušenjima, tko smo mi? Ipak, tih 15-20 posto, opet kažem pod navodnike pravoslavnog stanovništva, osvještava "Mi nismo to što Beograd hoće i ta politika hoće neka budemo zajedno s njima, mi smo nešto drugo". To je onaj dio Crne Gore koji nije bio tako znan u hrvatskom medijskom prostoru, jer nije ni mogao biti znan budući su

traume koje su se ovdje slijevale s tih prostora bile odveć velike kako bi se sada tražili sveci u kohortama smrtno političke i agresije rata. Ali to je postojalo. I to nije bilo 15 posto samo jednog dijela Crne Gore, već je uvećano za cijeli korpus Bošnjaka, Albanaca i Hrvata u Crnoj Gori. Crna Gora je de facto jedina od svih republika bivše SFRJ u kojoj su manjine baza njenih osjećanja.

Mora se početi od države

Gotovo kako i nema adrese s koje nisu došle poruke ohrabrenja i vrlo konkretne pomoći kada je Crna Gora odjednom unutar samog Miloševićevog korpusa postajala trojanski konj. Postajala je unutar te priče politička oporba, i to je jedina politička oporba koju Milošević ima iznutra, uz Kosovo. Iz Kosova znamo što je izraslo, iz Crne Gore znamo što je izraslo. Danas je Crna Gora već došla do te situacije da konačno može sebe birati. I mislim kako su uvjeti slobodnog biranja neprijeporni. Ali uvjeti slobodnog mišljenja i nisu baš. Jedan veliki dio Crne Gore nije nikad ništa birao. Dakle, to su populacije u kojima nema sigurne političke baštine i političkih uzusa, a ni političke svijeti. Dakle, neprijeporno je kako će se referendum dogoditi vrlo slobodno, jednako onako kao što je bio slobodan u Hrvatskoj, kao što je bio slobodan u Sloveniji, Makedoniji, Bosni i Hercegovni. Ali mjera slobode populacije je mjera svijesti o

"Kada govorimo o jučer Crne Gore, onda moramo voditi računa o jednom specifičnom kontekstu iz kojega se ona danas izdvaja i izlazi. Prvo, slavila je skoro 250 godina jedne dinastije, a među slavenskim narodima tako duge dinastije ne postoji, osim Romanova u Rusiji. Dakle, bila je država"

Don Branko Sbutega

vlastitoj budućnosti, viziji te budućnosti. Nažalost, Crna Gora nije imala i do danas nema kapacitet formirati onakvu viziju, u smislu jasno kazati "to i to je naš ekonomski program, a ovo je naš kulturni program...". Mora se početi od države. Teži početak nego što je kad već imaš sve strukture. Vi znate dobro da je Slovenija ušla u neovisnost s velikim stupnjem pospremljenosti svih onih struktura koje olakšavaju servisiranje države. To isto vrijedi i za Hrvatsku, ali ne tako optimalno, i vidimo koliko se Hrvatska muči iz dana u dan, kako bi upravo te strukture koje servisiraju žudenu i željenu državu, prostor vlastitog identiteta i vlastite slobode, dale onaj optimalni rezultat i ona očekivanja, kako bi se dio onog sna s kojim ulaziš u slobodu vratio kroz dnevnu praksu. Crna Gora će se morati znojiti za taj san ostvariti. Ali njen san je njoj oduzet kao realnost 1918. godine, i 2006. je godina njene odluke o svojoj sudbini.

Lojalnost zalog budućnosti

Kakva će biti ta sudbina? Osobno sam optimist, ali nastojim i biti realan. Sudbina njenog referenduma će ovisiti prvenstveno o njoj. Ni Hrvatska nije u Brudžellesu odlučena, nije ni u Njashingtonu odlučena, već je odlučilo građanstvo. Pa je tu odluku platila jako skupo, jer je iza nje došao rat, jer neko nije htio takvu odluku. Zašto vjerujemo kako u Crnoj Gori na toj odluci neće biti velik-

ih konflikata? Prije svega zato jer oni koji su proizvodili te konflikte, i u Sloveniji i u Hrvatskoj i u Bosni, nemaju više snage proizvesti ih na isti način. Potrošeno, tri izgubljena rata, olinjala ekonomija, onemoćale snage. Ali, ne treba se ni tu previše radovati, iako ima jedan drugi razlog koji ulijeva nadu, a to je kako u svim ovim strahotama koje su se događale pojedinačno ili zajednički svim ovim republikama u većoj ili manjoj mjeri, Crna Gora je dosada prošla zapravo divno. Bilo je pojedinačnih tragedija, bilo je kolektivnih neugoda, ali sve je to ništa u odnosu na ono što su drugi pretrpjeli. Mi smo zato kao manjine ostali vjerni takvoj Crnoj Gori. Crnoj Gori koja te ne ubija, nego štiti, koja te omogućava, iako možda ne onako kao Hrvatska, koja danas troši za crnogorsku manjinu više nego Crna

Gora za sve svoje manjine, iako na njima počiva. Ali, mi znamo kako je lojalnost prostoru na kojem živiš zalog budućnosti kako će ti prostor vraćati tu lojalnost boljim životom, kako ćeš se uključiti u život tog prostora, a ne isključiti, kako nećeš biti počišćen ili samog sebe počistiti. To je vaučer za budućnost i Bošnjaka i Albanca i Hrvata. Zato Crna Gora računa na svoje manjine i s pravom računa, i kad ne traži dobiva. Ali mora računati i na svoju većinu.

Neka ima puno poveznica

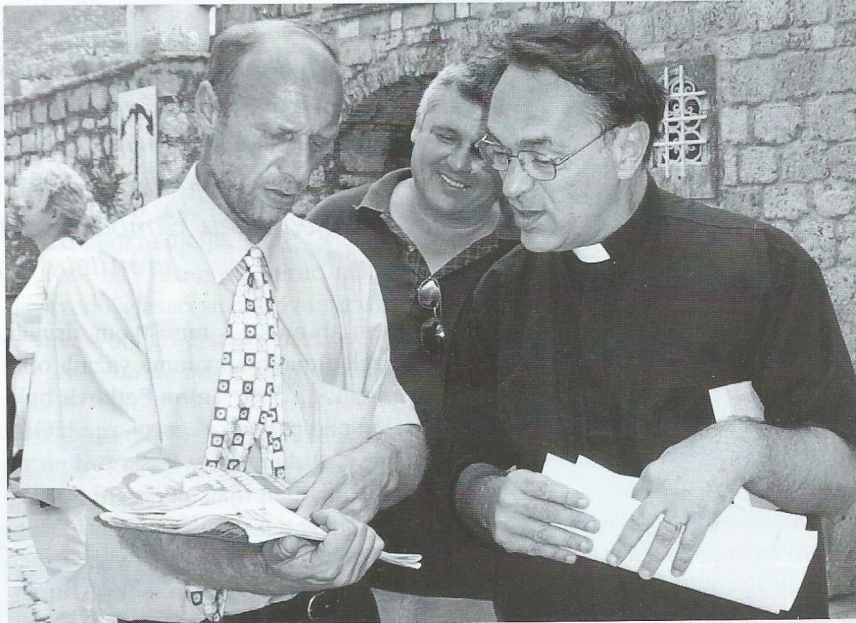
Što je Hrvatski korpus danas u Crnoj Gori? Kvantitativno, malo značajan, mali koliko talijanski korpus u Hrvatskoj, ali ne i beznačajan za odnose Italije i Hrvatske. Ni u ugodnom ni u neugodnom smislu riječi. Nije ni Mađ-

arski. Znajući to, Hrvatska im je dala sva prava. A kako mi osjećamo svoju funkciju u toj budućnosti, jer smo ipak onaj segment crnogorske kulture koji jeste zapadna kultura. A što je Europa nego njen par edžcellance iskaz. Što su normativi Europe, to je Europa, normativi, pravo ne mislimo na gotiku, brok, katolicizam, protestantizam, mislimo na normativ. I gdje se ti normativi apliciraju, tamo je Europa. Tih normativa još nemamo, ali imat ćemo ih. Tim više što postoji sjećanje kako je dio tih normativa preko naših spomenika, naših arhiva, naše memorije, naše kulturne baštine na teritoriju današnje Crne Gore bio prisutan do pada Austrougarske monarhije. Dakle, nije Crna Gora bez poveznice čak i s tim. Kao što ima poveznicu i s velikom osmanlijskom kulturom, i s velikim pravoslavnim kulturama sve do Moskve. I Bogu hvala neka ima puno poveznica, kako bi se mogla vezivati na puno programa, jer je mala, vlastiti program ne može uspostaviti ako ne vodi računa o ovim elementima koji je čine. Bogu hvala, vodi računa.

Nadamo se kako će nagrada za to vođenje računa, makar ne u savršenoj mjeri, ne na optimalan način, ne kako bismo željeli, biti isplaćena referendumskim rezultatom. I sami znate kakvo je bilo ponašanje Europske unije u njenoj političkoj moći vis a vis pitanja referendumskog iskaza Slovenije, Hrvatske, Bosne, jer to je svijet političke prakse i političkih interesa i to se mora uvažavati. Ali ne vidimo u Europi onih normativa i mogućnosti kako bi netko jedan pošteno i pravedno organiziran referendum i njegove rezultate možebi-

tno na neki način negirao. To ne bi moglo ni u Sloveniji i u Hrvatskoj, jer je bilo unutar ondašnje još SFRJ onih koji su krenuli to učiniti protivno volji naroda. I nisu uspjeli. Nažalost, Europa nije uspjela na vrijeme da ih zaustavi i spriječi tragediju; tolika je bila njena onodobna politička moć. Mi danas vjerujemo kako je europska politička moć konstituirana jače, na primjeru Kosova vidjeli smo kako danas divljenje nad ljudskom slobodom nije tek tako nepenalizirano i tako lako omogućeno.

Milosrdje, u ime patnje

To je sreća Crne Gore. Ne znam je li to u nečijim očima zaslužila ponašanjem u ovih zadnjih 15 godina, ali vjerujte mi jednu stvar, kako je to ipak zaslužila svojom mučnom stoljetnom patnjom u kojoj je ideja slob-

a obalna linije Europe je bila uvijek mjesto na kojoj se europska civilizacija branila; ne njeno kopno, i ja vjerujem kako će u jednoj integraciji europskoj dobrosusjedski odnosi Hrvatske i Crne Gore biti velika šansa pokazati kako veliki interesi, i nacionalni i ekonomski i kulturni, mogu prevladati sve traume povijesti.

**Doprinos hrvatske zajednice
stvaranju nezavisne Crne Gore: Od srca i uvijek DA!**

Lijepa naša majska zoro...

Hrvatska građanska inicijativa i devet nevladinih organizacija koje okupljaju Hrvate u Crnoj Gori: Hrvatsko građansko društvo, NVO Krašići, NVO Ljudevit Gaj, HKD Napredak, NVO Bogdašići, NVO Stjepan Kosač, NVO Josip Juraj Strossmayer, KZD Napredak Donja Lastva i Hrvatski info razvitak održale su u okviru referendumske kampanje skupove u Gradionici, Donjoj Lastvi, Budvi, Djurdjevom brdu, Baru, Kotoru... Tema, samo jedna: zašto nezavisna Crna Gora.

Kampanja je počela –pismom. Neimenovanim, upućenim svim Hrvatima koji žive u Crnoj Gori, a do kojih su aktivisti tih dana, opterećeni zna-

čajem trenutka i mnoštvom drugih, naizgled malih ali veoma važnih obaveza, mogli doći. **Anton Petković** bukvalno nije izlazio iz kancelarije HGI u Tivtu - trebalo je sve iskoordinirati, podijeliti materijal, napraviti spiskove, pomagati u snimanju spota... **Mato Krstović, Zvonko Deković, Braco Nikolić, Branko Pejan, Seka Djuranović, Anto Perčin** na terenu su razgo-

varali sa mještanima, glavni koordinator održavao je komunikaciju sa lokalnim koordinatorom i ostalim aktivistima, marketing timom i centralom u Tivtu. Uz sitnije probleme, uobičajene u takvim situacijama, kockice su se lagano sklapale, a ideje prelazile u stvarnost.

U pismu v.d. predsjednice HGI **Marije Vučinović** stoji:

„21. maj je dan kada će nam se pružiti prilika da preuzmемо sudbinu u svoje ruke. Od nas se traži odgovor na pitanje da li u svojoj državi želimo da budemo svoji na svome. I naravno da ćemo reći DA! Reći ćemo DA zbog naše budućnosti, budućnosti naše djece, susjeda, prijatelja!

Uvijek DA Crna Goro!“

Paralelno sa kampanjom, Marija Vučinović je govorila na velikim skupovima Pokreta za nezavisnu Crnu Goru.

„Sada, kada nam je data mogućnost da Crna Gora slobodno odluči o svom domu, mozete računati da će hrvatski narod u Crnoj Gori, i vas i sebe radi, učiniti sve da Crna Gora konačno postane svoja – moderna, slobodna, građanska Crna Gora. Otvorena za sve susjede, otvorenog puta za pridruživanje srećnoj evropskoj porodici“, čulo se na trgu u Herceg Novom i pred više od stotinu hiljada ljudi u Podgorici. U moru crvenih zastava vidjela se i poneka plavo-crvena. Jedna

**LIJEPA NAŠA MAJSKA ZORO
UVIJEK DA CRNA GORO**

HGI

HRVATSKO GRAĐANSKO DRUŠTVO
NVO BOGDAŠIĆI
HKD NAPREDAK
NVO STJEPAN KOSAČ
NVO JOSIP JURAJ ŠTROSMAYER
NVO KRAŠIĆI
KZD NAPREDAK GORNJA LASTVA
NVO LJUDEVIT GAJ
HRVATSKI INFO RAZVITAK

Za Crnu Goru koju volimo! (Da)

djevojka ispred bine bila je u plavoj majici i kapi na kojima je pisalo „Uvijek Da!“, nastalih u „radionici“ štaba naše kampanje. „Ima li još?... majica, kapa, hemijski, upaljača... Nema, prošlo!

Događaji su sustizali jedan drugi, vremena za predah nije bilo.

13. maj, subota. Veče mladih u Tivtu, u Hotelu Kamelija, na koje su bili pozvani predstavnici svih mladih stranaka suverenističkog bloka, iz Podgorice i sa primorja.

Bilo je dirljivo posmatrati mlade ljude koji sa istim zarom pjevaju hrvatsku i crnogorsku himnu. O incidentima, ni pomena.

Da ne nedostaje pića pobrinuo se i **Zlatko Vučinić**, koji je sa sinom i kćerkom došao da podrži ovaj hepening.

„Ovo je samo skromni prilog“, kazao je on na naše „Hvala“.

Marijo Djuranović i **Edita Slaby** pjevali su do kasno u noć. A zatim se dugo tivatskim ulicama čula pjesma mladih kojima se još nije išlo kući.

15. maj, ponedjeljak. Veče posvećeno nedavno preminulom Don Branku Sbutegi, kao borcu za crnogorsku

nezavisnost, održano u Velikoj Sali Centra za kulturu u Kotoru.

Domaćini, predsjednik Hrvatskog građanskog društva dr **Ivan Ilić** i predsjednica HGI Marija Vučinić dočekivali su goste: članove porodice Sbutega, **Milana, Branku, Nadu** - kojima se zahvaljujemo na predusretljivosti u pripremi ovog događaja – koji su došli sa djecom, rodbinom i prijateljima, biskupa **Iliju Janjića**, ostale predstavnike biskupije i drugih vjerskih zajednica, predstavnike medija iz Crne Gore i Hrvatske, ugledne ličnosti iz javnog i kulturnog života. Pred više od 200 posjetilaca govorili su prof. **Branislav Mićunović**, prof. **Miodrag Petrović**, historičar **Ivo Banac** i izdavač **Nataša Marković**. U holu je bila postavljena izložba porodičnih fotografija.

Bilo je to veče puno emocija.

21. maj, nedjelja.

Kao na svečanost, mirno i dostojanstveno, glasači su masovno izašli da ispune svoju građansku dužnost.

„Što god da bude, samo da se ovo završi“, čulo se u redovima ispred biračkih mjesta. Sa onim skrivenim značenjem da ipak – nije svejedno.

Te noći niko nije spavao. Čekali su se rezultati, iz štabova pristizale kontradiktorne informacije.

A onda stiže potvrda uz veliki vatromet.

22. maja osvanula je lijepa naša majska zora u nezavisnoj Crnoj Gori.

Tamara Popović

Marija Vučinić je govorila na velikim skupovima Pokreta za nezavisnu Crnu Goru

Predsjednica Hrvatske građanske inicijative Marija Vučinić

Sada da gradimo mostove

Hrvatska građanska inicijativa pozdravlja rezultat referenduma za koji smatra da je bio demokratski i transparentan. Stranka je zadovoljna ishodom rezultata za koji se zalagala od svog osnutka i kojem je hrvatska manjina dala svoj puni doprinos.

Ostvarili smo dio programa, a kako dalje?

Život Hrvata na ovim prostorima ubuduće treba da bude puno kvalitetniji nego do sada. Očekujemo da će Crna Gora kao samostalna država u ovom trenutku brže i lakše ostvariti most saradnje sa našom matičnom državom Hrvatskom, prvenstveno na gospodarskom nivou, jer ekonomska sigurnost može osigurati ostanak i opstanak hrvatskog naroda koji na ovim prostorima žive od pamtljivjeka.

U travnju mjesecu republički parlament Crne Gore usvojio je Zakon o manjinskim pravima i slobodama na kojeg smo dugo čekali. Pozdravljam usvajanje Zakona, te što skoriji početak njegove implementacije, po kojem ćemo moći slobodno istaknuti svoje nacionalne simbole, imati pravo na službenu upotrebu hrvatskog jezika u školama, zaštitu svoje kulturne baštine, djelotvorno učestće u javnom životu, što podrazumijeva realnu i srazmjernu zastupljenost u institucijama sistema kako na

lokalnom tako i na republičkom nivou.

Prvi korak realizacije Zakona očekujemo na republičkim parlamentarnim izborima koji će se održati u listopadu, gdje će Hrvati preko predstavnika manjinske liste a na osnovu postotne zastupljenosti od 1,1% dobiti jednog zastupnika u republičkom parlamentu.

Zakon nam omogućava i osnivanje savjeta sa svojim ingerencijama. O sastavu članova savjeta bilo je riječi na Okruglom stolu koji se u Kolasinu održao 2. i 3. lipnja u okviru Razvoja vladine politike prema manjinama u Crnoj Gori a u organizaciji PER-a (Project on Ethnic Relations), gdje su nam izlagači iz država u okruženju iznijeli svoja iskustva (pozitivna i negativna), u osnivanju manjinskih vijeća. Zaključak sudionika okruglog stola je da 50%+1 glas budu članovi izabrani sa manjinske liste, dok se ostali članovi biraju kao predstavnici nevladinih udruga, te istaknuti intelektualci birani tajnim glasanjem na elektorskoj skupštini za odnosnu manjinu.

U periodu koji je pred nama u nezavisnoj Crnoj Gori, Hrvatskoj građanskoj inicijativi kao političkoj stranci, kao i hrvatskoj manjini predstoji veliki rad u ostvarivanju svojih prava a time i boljeg života na ovim prostorima.

PREDSTAVLJAMO

Direktor Predstavništva Podravke za Crnu Goru

Dalibor Kezele

Želimo jačati partnerske odnose

Ponekad smo bili prezahtjevni kao korisnici usluga jer smo tražili standard na koji smo naviknuli, ali s vremenom smo spoznali da u Crnoj Gori ima poduzeća od kojih možemo dobiti kvalitetnije usluge i imati prisniji partnerski odnos nego negdje u srednjoj Europi, u kojoj smo u kontinuitetu prisutni

● Koliko dugo i koliko uspješno posluje Podravka u Crnoj Gori?

Podravka u Crnoj Gori posluje od 1999. godine kada smo naše proizvode plasirali preko naših distributera iz Podgorice. U proljeće 2002. godine osnovano je poduzeće i krajem iste godine započeli smo sa vlastitom prodajom i distribucijom.

● Na koje teškoće nailazite? Pretpostavljam da je sada mnogo lakše raditi nego kada ste počinjali?

Svaki početak je težak, naravno. No, s vremenom smo uspjeli izgraditi partnerski odnos sa svim našim kupcima, kao i svim dobavljačima naših usluga. Ponekad smo bili prezahtjevni kao korisnici usluga jer smo tražili standard na koji smo naviknuli, ali s vremenom smo spoznali da u Crnoj Gori ima poduzeća od kojih možemo dobiti kvalitetnije usluge i imati prisniji partnerski odnos nego negdje u srednjoj Europi, u kojoj smo u kontinuitetu prisutni.

● Zaposleni su uglavnom iz Crne Gore. Koliko su se uspješno radno uklopili u zahtjeve koje postavljate pred njih?

Naše poduzeće ima 18 zaposlenih i osim mene svi kolege su iz Crne Gore. Većina zaposlenih radi u sektoru Prodaje i logistike i manji broj u sektoru Financija i računovodstva. Nismo imali problema uklopiti naše zaposlene u sistem Podravke jer su svi zaposleni radnici sa iskustvom koje nose iz poduzeća u kojima su ranije radili. Usto, Podravka kontinuirano educira svoje zaposlene pa su neki kolege prošli kompanijske edukacije u Hrvatskoj ali i seminare u organizaciji crnogorskih poduzeća. Kao poslodavac nastojimo razumjeti pojedinačne zahtjeve naših zaposlenika i naravno, u skladu sa mogućnostima i planovima pojedinačno na njih odgovoriti.

● **Imate li problema sa naplatom i distribucijom?**

Nažalost, problema ima ali ne kao ranijih godina kada nije postojala financijska i porezna disciplina. Zaostaci i dugovanja iz tih perioda opterećuju nam poslovanje i nastojimo da ih riješavamo na

Bolje veze sa Hrvatskom

- Šta za vaše poduzeće znači to što je Crna Gora postala suverena država?

Republika Crna Gora je i za vrijeme državne zajednice izgradila sve potrebne državne institucije koje joj omogućuju da nakon referenduma cjelokupno društvo i privreda normalno funkcioniraju. Prilagodba će biti potrebna djelomično u međunarodnim odnosima a u domeni privrede nadam se da će se intenzivirati suradnja sa Republikom Hrvatskom i da će se ubrzati transfer roba, usluga i znanja između naših zemalja.

najbolji način. Nadamo se da će u budućnosti biti sve manje takvih problema.

Distribuciju nam radi naš partner iz Podgorice i pokrivamo cjelokupni teritorij Crne Gore od sjevera do juga. Ponekad nas vremenski uslovi malo usporu ali naši proizvođači moraju stići do naših kupaca...

● **Kakvi su planovi preduzeća u narednom periodu?**

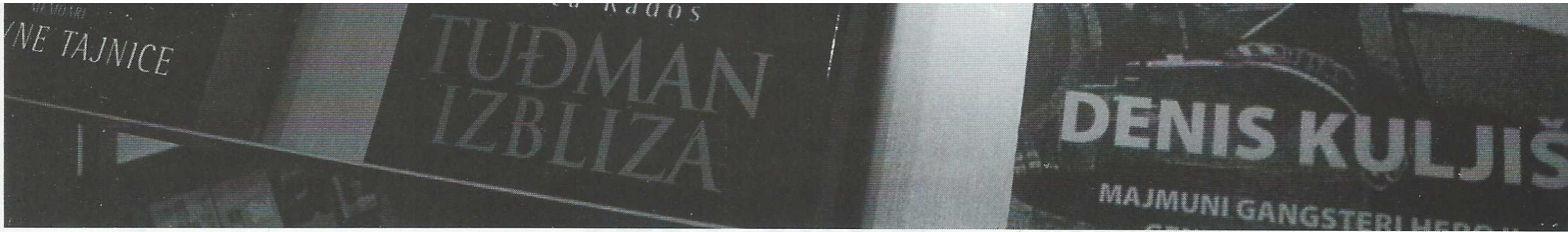
Želimo jačati partnerske odnose sa

svim našim dosadašnjim partnerima, kao i svim novima koji nas poznaju kao proizvođača vrhunskih prehrambenih proizvoda. Našim potrošačima želimo ponuditi sve naše nove proizvode te im omogućiti da korištenjem naših proizvoda dobiju uvijek ono nešto više...

Nove marketinške kampanje su u pripremi i bit će zanimljive i korisne za sve naše potrošače.

Tamara Popović

The advertisement for Saponia Lifestyle features a black and white photograph of a man and a woman in mid-air, dancing joyfully. In the foreground, several Saponia cleaning products are displayed, including a large bag of FAKS (3kg), a bottle of Ornel (1L), and several bottles of likvi (LifeStyle). The text "LifeStyle" is prominently displayed in a stylized font at the top left. At the bottom right, the Saponia logo is visible. The phrase "moj stil života" (my style of life) is written in a script font near the dancing couple.

Podgorički sajam knjiga, vidjen očima "običnih" posjetilaca

Mnogo su jaki

Prvi međunarodni sajam knjiga u Podgorici održan je od 30. maja do 6. juna.

Ova manifestacija, koja je pretpostavljala sveukupnu prezentaciju knjižarstva, smatra se jednim od najznačajnijih kuturnih događaja u Crnoj Gori.

Počasni gost podgoričkog sajma knjiga bila je Hrvatska, a njeni izdavači i pisci bili su predstavljeni na centralnom sajamskom štandu. Naravno, a za mnoge poklonike knjiga i konačno, bila je to prilika za upoznavanjem sa hrvatskim izdavaštvom koje je, bar prema izložbenim primjercima knjiga, u svom djelovanju poodavno preuzelo evropske parametre. Pa, ticalo se to estetike štampanog djela ili izbora naslova djela književnika za koja su se tamošnji izdavači odlučili.

Uostalom, o tome možda ponajbolje govori jedna obična i uz put izgovorena rečenica, pokupljena među posjetiocima, za vrijeme reporterskog obilaska sajamske scene.

"Mnogo su jaki ovi Hrvati."

Dakle, razumjeli smo se.

Uz to, a u prilog gore navedenoj tvrdnji, zapisuje se i činjenica da u sajamskoj zgradi skoro da nije bilo posjetioca koji na hrvatskom štandu nije postavio pitanje – "a koliko košta ova knjiga?". Ipak, za sve raspoložene kupce slijedilo je očigledno razočarenje jer, izložbeni primjerci hrvatskih knjižara, ovog puta, nijesu bili na prodaju.

Ipak, na kraju priče, nakon mnogo toga viđenog u "danima knjige", a ponajprije u organizacionom smislu, podgorički sajam knjiga može se smatrati tek skromnom i nevještom predstavom. Naime, nedovršena i periferijska zgrada Distributivnog centra, promovisana u sajamski prostor, samo je svojom veličinom bila dobro mjesto za jednu međunarodnu manifestaciju. Uzgred, dekoracija je, čini se, za organizatore bila i ostala apsolutna nepoznаница. O zarozanom itisonu kaki boje, ni

riječi.

Ali, jednim od najvećih i nikako bezazlenih propusta može se smatrati slaba promocija pisaca iz Crne Gore. Prema tom epilogu, prvi međunarodni sajam knjiga u Podgorici, izgleda kao propušteni zicer. A i nauk za pokoljenja.

Ili sve to, baš kako i red nalaže kada je riječ o knjizi, vrijedi prepustiti vremenu saznanja i učenja. Stranica po stranica. Nema preskakanja.

Željko Vukmirović

Gudelj i u Kotoru

Program međunarodnog sajma knjiga u Podgorici otvoren je predstavljanjem knjige poezije "Pelazg na mazgi", hrvatskog pjesnika **Petra Gudelja**. O tom djelu govorili su **Miroslava Vučić**, urednica "Školske knjige" i književnik **Jevrem Brković**. Stihove su čitali dramski umjetnik **Džoni Hodžić** i autor.

U organizaciji Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, uz pomoć i prisustvo hrvatskog konzula **Ivana Škarića**, knjiga je predstavljena i u Kotoru. U koncertnoj dvorani crkve Sv. duha stihove Petra Gudelja su čitali učenici dopunske nastave na hrvatskom jeziku iz Tivta i Kotora **Tripun Grgurević**, **Nikola Travar** i **Maja Dončić**. **Danijela Medigović**, učenica drugog razreda muzičke škole u klasi profesora Ilije Miloševića, odsvirala je na klaviru Šopenov nokturno.

unske nastave na hrvatskom jeziku iz Tivta i Kotora **Tripun Grgurević**, **Nikola Travar** i **Maja Dončić**. **Danijela Medigović**, učenica drugog razreda muzičke škole u klasi profesora Ilije Miloševića, odsvirala je na klaviru Šopenov nokturno.

Najbolje stvari počinju na DŽ!

((za_dž))

MONET

Naša mreža.

Novi prepaid paket. praktično za dž!

stvarno si u velikom poslu: **tipkaš poruku**. istini za volju, u tome baš uživaš!

uz novi monetov prepaid paket **za dž** razmjena jedinica nježnosti, informacija (ili šta već razmjenjuješ mobilnim telefonom), postaje čisto zadovoljstvo. **za dž** je, kao magioničarska palica, čudotvoran instrument u tvojim rukama. **šta je cijena paketa 8 eura? samo dobar početak!**

u startu imaš 4 eura kredita. najzbuđljivije je pošlije ponoći... **sms šalješ za pola centa!**

još jedna lijepa vijest! šif (family & friends) broj tebi na usluzi...

izaberi jedan 067 broj koji najradije zoveš – i imaš **15% popusta** na sve pozive prema tom broju.

za dž ima i najpovoljniju cijenu razgovora unutar 067 mreže. i još štošta...

imaš sve – **praktično za dž!**

**Dragica Tomas za naš list o svom svekru,
čuvenom kompozitoru i dirigentu**

Maestro Tomas

Tripo Tomas je komponovao oko 100 marševa i dalmatinskih pjesama od kojih je 80 bilo zaštićeno kod jugoslovenske autorske agencije. Mnoga od tih djela i danas se nalaze na repertoarima raznih duvačkih orkestara

Velika je odgovornost pisati o Covjeku, toliko raskošnog stvaralačkog dara i ljudskog šarma, kao što je bio **Tripo Tomas**.

Dozivila sam rijetku čast i neopisivu sreću da me u tu časnu i plemenitu porodicu uvede Tripov sin, poznati umjetnik teatra **Petar**.

Voljela sam neizmjereno njega i sve što je njegovo. Divne roditelje posebno, zbog onog što su bili, kako su me prihvatili i onog u šta su najčestitije vjerovali! Bili su za mene oličenje finoće i skromnosti, a njihova kultura ophodjenja prema komsijama, prijateljima i sugradjanima mogla je biti model kako različitosti mogu da spajaju ljude.

“Kućica” u Škaljarima, za njihova života kao iz bajke. Okružena cvijećem, stablima raznog mediteranskog voća i bilja. Topli dom, sa najljepšim karakteristikama tog kraja, bio je prava oaza ljepote i pitomosti njihovih duša. Pitala sam nekom prilikom tog velikog umjetnika, zašto je naša kuća u Škaljarima toliko mala, a njegova supruga **Marija** naslijedila, kao jedinica kći veleposjednika **Iva Zambate**, ogromno imanje i najljepšu kuću u

kraju? (Skoro sve to je poslije drugog svjetskog rata nacionalizovano). On mi je odgovorio: “Ja sam Dalmatinac, a oni se ne udaju nego žene”! Kao umjetnik on je, pomoću kredita, za vrijeme Austrougarske vladavine toliko mogao!

Po odlasku njega i moje voljene svekrve na onu stranu života, svu ljepotu tog doma, atmosferu i mirise odnio je život i njegove okolnosti.

Rodio se sa muzikom u sebi

Tripo Tomas je rođen 14. januara 1885. godine u Kotoru, gdje je rođeno nekoliko generacija njegovih potomaka. Otac mu **Anton** doselio je u Kotor iz Splita (Kastel Lukšić) i za obitelj Tomas, od tada, taj grad predstavlja zavičaj u punom smislu!

Sa muzikom u sebi se rodio i ona je postala njegov život. Sa samo 9 godina postao je članom gradske muzike. “Muziku je kratko vrijeme učio kod kapelnika **Antona Bagatelija** i **Aniceta Tafaletija**, koji su mu kao vrlo obdarenom posvećivali puno pažnje.” Nije imao materijalne mogućnosti da ide na konzervatorijum, pa je svoje znanje sticao i usavršavao uporno, velikim radom i od boga

darovanim talentom. Dirigent Gradske muzike postao je 1913. godine, a član Udruženja kompozitora Jugoslavije 1936. godine. Još prije Prvog svjetskog rata primljen je, na audiciji, za člana profesionalnog orkestra u Dubrovniku. 22. i 23. avgusta 1931. godine, prilikom gostovanja Gradske muzike Kotor u Splitu, na Francuskoj obali i Narodnom trgu, uz kompozicije Bizeta, Zajca, Verdija,

Istakao se i kao učitelj muzike i pjevačkih zborova

Kotoru bio je aktivan do kraja života i bio omiljen čovjek, kompozitor i dirigent

Mokranjca, Offenbacha, Masagnija, Rosinija... Koncerti su počeli kompozicijama Tripa Tomasa: "Pozdrav Splitu i "Dalmacija", a na kraju prvog koncerta svirali su njegov valcer" Jadranski val." Osnovao je više muzičkih ansambala, kojima je bio dirigent, kao i orkestre, tamburaške i duvačke, u Kotoru i Tivtu, kojima je i dirigovao"...

Ovacije ispred kafane Dojmi

Karakterisala ga je radost stvaranja, vitalna snaga koja ga je izdizala iznad njega samog. Njegovo veliko iskustvo i znanje imalo je blistavi uspon i dugo trajanje! Bila sam prisutna kada je 1972. godine, sa navrsenih 86 godina, bujao energijom i sa ogromnom radošću i temperamentom dirigovao na koncertu ispred kafane "Dojmi" kotorskom i tivatskom gradskom muzikom i na prepunoj rivi doživio buru oduševljenja.

Tripo Tomas je komponovao oko 100 marševa i dalmatinskih pjesama od kojih je 80 bilo zaštićeno kod jugoslovenske autorske agencije. Mnoga od tih djela i danas se nalaze na repertoarima raznih duvačkih orkestara. Poznata djela su mu: "Pogled s Velebita", "Bokeljska noć", koncertni valceri... Prije rata su bile, a i danas su veoma popularne njegove kompozicije lakšeg zanra "Sjora Mare", "Vozi Anko barkom do Lokruma", "Jedno veče u kantini"...

02.07.1939. godine u tekstu naslovljenom "Bokelji u Splitu – satirični

list "Standarca", između ostalog piše: "Bokelji u Splitu spremaju se da dočekaju svoga zemljaka i Maestra gospodina Tripa Tomasa". "Mi se ponosimo da imamo ovake zemljaka i da često o njemu novine pišu i nosu njegov litrot, oli ti fotografiju. A šta bi bilo da je svršio konservatorijum, ko bi mogao da se s njime stavi".

List "Novo doba" 1937. godine: "Ovih dana boravi u Splitu skromni, ali vrlo zaslužni muzicar, Tripo Tomas, koji je, za dugog svojeg djelovanja komponirao vrlo uspješnih raznovrsnih muzičkih komada, crkvenih i svjetovnih. Osim toga, istakao se i kao učitelj muzike i pjevačkih zborova, te je odgojio i više vrijednih učenika... Maestro Tomas je tom prilikom predao Općini Splita svoj "Pozdrav Splitu"...

Citat iz lista "Glas Boke": Istina je da smo nas nekoliko glazbara bili neko vrijeme učenici g-ge **Bagatelle** i **A. Matkovića**, ali nas je prije toga teorijski spravio g. T. Tomas i njegovi najbolji učenici g-g **Ivo Brkanović** i **Antun A. Petrović**...

Legendarni glumac Jugoslovenskog dramskog pozorišta Jozo Laurenčić učio je da govori kotorski, kao Pomet u čuvenoj predstavi "Dundo Maroje", kod Tripa Tomasa

U "Zborniku" posvećenom jubileju Muzičke škole u Kotoru ima podatak sa fotografijom gdje se napominje da je "Tripo Tomas bio učitelj trube prvoj Crnogorki koja je izabrala da uči taj instrument".

27.12.1972.godine "Politika ekspres": "Ivo Brkanović, poznati kompozitor iz Zagreba, muzičku azbuku izučio je u tamburaškom orkestru Sjur Tripa".

Tomas je bio izuzetan i po tome što mu je priroda podarila stopostotni sluh!

Rasturio družinu da ne služi za parade

Početkom dvadesetog vijeka gostovao je i dirigovao u Dubrovniku, Splitu, Rijeci... u svom Kotoru

bio je aktivan do kraja života i bio omiljen čovjek, kompozitor i dirigent.

Naklada muzikalija "Herkiza" iz Zagreba, u najavi novih izdanja za septembar – oktobar 1939. godine piše, s posebnim naglaskom: "Br.222 "Sjora Mare", veliki slager "Tripa Tomasa i 223 "Vozi-vozi" SNjNG Fodž kreacija Tripa Tomasa".

U najavi novih izdanja, stranih i domaćih kompozicija, naklada "Albini", piše: "U pripremi za mjesec kolovoz – tri pjesme od najvećeg bokeškog kompozitora, pjesnika i bohema": "Sjora Mare", "Homo Anko barkom do Lokruma", "Jedna večer u kantini"!

"Na koncertu koji priredjuje Bokeška mornarica u Kotoru 9. februara 1919. godine u čuvenoj kafani "Dojmi", u programu pod tačkom jedan "Tripo Tomas": "Jugoslovenska sloboda", koračnica.

6. septembar 1931. godine "Na dan jadranske straze" dobrovoljni koncert u korist nabavke školskog broda "Jadran", prva tačka koračnica

"Jadranska straza" Tripa Tomasa".

Na gostovanju u Kotoru "KOM-PAGNIA D'OPERA ITALIANA" GIUSEPPE CASTAGNOLI" 27. aprila 1910. izvelo je operu "Seviljski berberin" od Rosinija, u kojoj je arije baritone (zbog bolesti italijanskog pjevača) izveo "sig. Tripo Tomas". Znao je te arije napamet i uskočio u

Dragica se sa radošću sjeća ulaska u porodicu Tomas

Na gostovanju u Kotoru "KOMPAGNIA DŽOPERA ITALIANA" GIUSEPPE CASTAGNOLI" 27. aprila 1910. izvelo je operu "Seviljski berberin" od Rosinija, u kojoj je arije baritone (zbog bolesti italijanskog pjevača) izveo "sig. Tripo Tomas". Znao je te arije napamet i uskočio u predstavu!

predstavu!

List "Mladost", u velikom tekstu posvećenom Tripu Tomasu, između ostalog piše: "Kad je počeo Drugi svjetski rat, rasturio je svoju družinu (i sakrio instrumente) da ne služi okupatoru za parade". "Pobjeda" 19. juna 1985. godine povodom stogodišnjice njegovog rođenja piše: "Tripo Tomas je važan za muzički život Kotora, Boke i Crne Gore, jer je snažno djelovao i u vrijeme kad nije bilo organizovanog muzičkog školstva".

Učitelj porodici Cuca

U početku je svirao trubu, a onda do kraja života trombone kantabile.

26. decembra 1954. godine, povodom jubileja KUD "Nikola Djurkovic" u Kotoru, održana je godišnja skupština u prostorijama Gradske vijećnice. "U program Skupštine uvrštena je i proslava pedesetogodišnjice muzičke djelatnosti Tripa Tomasa, kapelnika u penziji. Na koncertu u Narodnom pozorištu Kotor, u programu su bile i njegove kompozicije: "Dalmacija marš" i "Jubilarna uvertira". Duvačkim orkestrom je dirigovao "Dirigent – slavljenik Tripo Tomas".

Poseban kuriozitet u njegovom

pedagoškom radu je ugledna porodica Cuca iz Skaljara čiji je potomak naša poznata, mlada operska pjevacica i pedagog **Marina**. Njen djed **Tripo** i njegov rođeni brat **Pero** su muzičko obrazovanje stekli kod Tripa Tomasa. Pera Cuca je **Blažo Jovanović** dekretom trazio da se, kao vrsni trubač, priključi tek formiranom simfonijskom orkestru u Titogradu. Danas u Gradskoj muzici Kotora muziciraju **Adam** i njegova kćerka **Anita**. "Pobjeda" 6. jula 1992. godine piše o toj porodici i citira riječi najstarijeg člana Tripa: "Počeo sam da sviram, odnosno da učim kad je 1934. godine dirigent kompozitor Tripo Tomas osnovao duvački orkestar u Skaljarima. Tripo je bio izuzetan, komponovao je i

Tripo Tomas, najstariji kompozitor u našoj zemlji. Zeleći da prisustvuje završnom koncertu učenika Muzičke škole u Kotoru. Na njega je naletio svojim kolima i usmrtio ga jedan nesrećnik koji je bio pod dejstvom alkohola".

Tim povodom pjesnik i boem **Vito Nikolić** piše porodici: "Iskreno učestvujem u žalosti za dobrim, dragim i plemenitim Tripom, koji nas je zaduzio kao čovjek i kao umjetnik". Takvih saosjećanja od najuglednijih ličnosti iz cijele Jugoslavije bilo je bezbroj.

Potomci njegove braće i danas žive u Argentini. Njegov bratanac je u Buenos Airesu (**Antonio - Tonko Tomas**) na plesnom maratonu argentinskog tanga u teatru "Kasino" proglašen prvakom svijeta u plesu!

Gradska muzika u Kotoru čuva brižno svoje korijene. U njenom dugom vijeku vodili su je vrsni Kapelnici, čuvali joj ugled i obnavljali ansambl. Kotorani ne štede ljubav i podršku tom "zaštitnom znaku" drvnog grada.

Na koncertu ispred Katedrale

Pitala sam nekom prilikom tog velikog umjetnika, zašto je naša kuća u Skaljarima toliko mala, a njegova supruga Marija naslijedila, kao jedinica kći veleposjednika Iva Zambate, ogromno imanje i najljepšu kuću u kraju? On mi je odgovorio: "Ja sam Dalmatinac, a oni se ne udaju nego žene!"

vodio nas, a njegov nepogrešivi sluh ništa nije moglo prevariti".

Čuveni i veoma popularni u čitavoj Jugoslaviji, vokalni ansambl "Dalmacija" iz Splita imao je na svom repertoaru Tomasovu pjesmu "Vozi – vozi"!

Legendarni glumac Jugoslovenskog dramskog pozorišta **Jozo Laurencić** učio je da govori kotorski, kao Pomet u čuvenoj predstavi "Dundo Maroje", kod Tripa Tomasa.

Smrt na putu ka koncertnoj sali

Taj neobični, harizmatični umjetnik završio je i svoj život na neočekivan način. "Politika" 14. maja 1975. godine izvještava: "Sinoc je u saobraćajnoj nesreći poginuo 91-godišnji

Sveti Tripun, proslavljajući 160-u godinu trajanja pod dirigentskom palicom, sjanog predanog, u muziku zaljubljenog poput Tripa Tomasa, dirigenta **Vlada Begovića**, svirajući Tripove kompozicije priredili su nezaboravan i dirljiv omaž tom omiljenom čovjeku, kompozitoru i dirigentu. Njegov Sin, unuci i prauunci su sa zahvalnošću prisustvovali tom činu koji su doživjeli kao najljepšu odu svom Ocu i Djedu! Malo je umjetnika uopšte u svijetu koji se, po svojoj osobenosti i bogatstvu djela, mogu porediti sa Tripom Tomasom. Voljela bih da ovo saznanje o njemu posluži kao brevijar za mlade muzičare

Tripo Tomas je komponovao oko 100 marševa i dalmatinskih pjesama

**Najbrojnije
pomorsko
bratstvo u
Dobroti poslije
Radimira**

Bratstvo Kosović

Ovo najbrojnije pomorsko bratstvo u Dobroti poslije Radimira, naselilo se na sjevernom dijelu Dobrote zvanom Ljuta. Tijekom XVIII-XX. st. dalo je ukupno 128 pomoraca i to: 51 kapetana, 1 poručnika i 76 mornara. Stradalo je na moru 16 pomoraca i to: u brodolomima Mato Grgurov kod Mljeta 1786.; Stijepo Tomov sa tartanom Ivanovića kod Ravene 1758.; Marko Antonov u vodama Albanije 1810.; Bogdan Ilijin u Crnom moru 1822.; Tripo Stijepov sa pjelegom „Valente Giovanino“ u Jadranu 1850.; Špiro Antonov sa brikom „Itri“ u Sre-

dozmlju 1863.; Pavo Bogdanov sa barkom „Vesta“ u Mramornom moru 1883. u borbama protiv pirata na moru. Đuro Tripov i Filip Jozov sa tartanom Ivanovića u Pireju 1756.; Luka Petrov kod otoka Krete 1826. Od groma na brodu poginuli su: Mato Jozov u Draču 1769. i Đuro Grgurov u plovidbi 1829. Od kuge je umro Gašpar Nikov u Aleksandriji 1841. Od kolere Krsto Antonov u Carigradu 1855. Od tropske groznice umrli su: Andrija Krstov i Krsto Markov u Skadru 1847. god. U XVIII st. imali su 17 brodova, a u XIX st. 11 brodova. Prema popisu kuća od str-

ane francuske uprave za vrijeme Napoleona 1808. imali su 9 kuća u Dobroti, a prema popisu austrijske uprave 1839-46. imali su 25 kuća. Osim pomoraca ovo bratstvo je dalo nekoliko uglednih crkvenih ljudi koje ćemo u daljem tekstu prikazati. Pored toga što su zapovjedali na svojim brodovima, bili su i zapovjednici brodova stranih poduzeća kao npr. Austr. Llodža u Trstu. Tako su zvanje zapovjednika imali: Marko i Mato Bogdanovi i Gracija Markov Kosović, a zvanje časnika u istom poduzeću Milan Božov Kosović i Rudolf Bogdanov Kosović.

MARKO (MARKIŠA) PETROV KOSOVIĆ

(1654-1738) pom. kapetan

bio je načelnik Dobrotske općine 1725-26. god. Pobijedio je u dvoboju kod Morinja glasovitoga junaka Rizmanagića 1717. god. tako da mu Andrija Kačić Miošić posvećuje dosta prostora u „Razgovoru ugodnom“ gdje izdvajamo nekoliko stihova:

Ej delijo Markis Kosoviću
Od Dobrote mista junačkoga,
ako te je porodila majka
izađi mi na megdan junački!
Štije knjigu Kosović viteže
knjigu štije a na nju se smije.

Biše mu se srce razigralo
od veselja i radosti teške
prije zore uranio biše
ter otiđe na megdan junački
i pogubi silnog mejdandžiju
Rizmanagić imenom Adžiju.

U crkvi Sv. Eustahija u Dobroti čuva se veće platno (105 dž 120) koje prikazuje ovaj dvoboj. Na slici je prikazan Kotorski i Risanski zaljev, tjesnac Verige sa otocima Gospe od Škrpjela i Sv. Juraj. Od naselja koja su signirana vide se: Kotor, Dobrota, Perast i Risan. Na pustom terenu blizu Morinja vodi se dvoboj između Markiše i Rizmanagića.

Svaki od suparnika ima svoju grupu ljudi koji sa strane bodre i promatraju dvoboj. Jedna mletačka galija izviđa duž obale u neposrednoj blizini mjesta dvoboja. Markiša i njegovi ljudi obučeni su u narodne nošnje, a nepoznati autor slike prikazao ga je baš u momentu kada je poletio sabljom na svoga protivnika koji pada na zemlju.

VICKO KOSOVIĆ (1685-1761) kanonik u Kotoru

Papa Klement XII. imenovao ga je biskupom na Korčuli. Upravljaio je 26 godina Korčulanskom biskupijom, veoma pohvalno kaže Farlati u „Illyricum sacrum“. Njemu je Kačić posvetio svoje II izdanje „Razgovora ugodnog“.

PETAR STIJEPOV KOSOVIĆ (1730-1796)

pomorac, slikar-amater

Od njega su nam sačuvane dvije slike na platnu izrađene 1763. Jedna predstavlja sv. Antuna Padovanskoga koja se sada nalazi u privatnom vlasništvu obitelji Dabović u Kostanjici. Na njoj se pri dnu s lijeve strane čita: „PIERO COSOVICH 1763“ druga slika prikazuje obraćenje sv. Eustahije, isto tako u privatnom vlasništvu u Beogradu. I ona nosi potpis „PIERO COSOVICH“. Još se jenda njegova slika na platnu (130 dž 77) čuva u crkvi Sv. Mateja u Dobroti, prikazuje Bogorodicu u nebo uznesenu među svecima.

Prema mišljenju stručnjaka veliko platno na stropu crkve Sv. Eustahije u Dobroti (7 dž 2,5 m) djelo je Petra Kosovića. Prikazuje Sv. Eustahija u klečećem položaju pred križem prilikom njegovog obraćenja na kršćanstvo.

RUDOLF BOGDANOV KOSOVIĆ (1885-1968) pom. kapetan

Po završetku Nautičke škole u Kotoru ukrcao se 1905. god. kao kadet na jedrenjak „Contessa Hilda“ 1909. god. oprašta se sa jedrenjacima da bi od 1926. god. zapovijedao na parobrodima „Izrada“, „Nemanja“, „Vidovdan“, „Njegos“, „Ivo Račić“ i „Izgled“ koji mu je bio posljednji brod jer se 1939. god. nakon 35 god. plovidbe povukao u mirovinu.

U svojoj dugogodišnjoj praksi kap. Kosović je dva puta oplovio svijet i to jedanput kao kadet od zapada na istok i drugi put kao zapovjednik od istoka na zapad. Doživio je brodolom kada je parobrod „Adelsberg“ 1916. god. naišao na minu. Njegova hrabrost, došla je naročito do izražaja u siječnju 1930. god. kada je u Biskajskom zaljevu brod „Ivo Račić“ zahvatilo jako nevrijeme. Tom prilikom je kap. Kosović s dvojicom ložača uspio vezati kormilo kojemu su uzde u nevremenu popucale i tako održati brod na valovima. U neposrednoj blizini stradao je brod „Daksa“ koji je uzalud tražio pomoć, jer mu je oštećeni brod „Ivo Račić“ nije mogao pružiti.

Kao umirovljenik kap. Kosović živio je 28 godina u rodnom mjestu i 1968. god. pokopan je na groblju Sv.

Eustahije u Dobroti.

JOSIP JAKOB KOSOVIĆ (1894-1965) pom. kapetan.

Nautičku školu završio u Kotoru, ispit poručnika u Dubrovniku, a ispit kapetana u Splitu 1927. god. Navigaciju je počeo 1913. god. kao kadet na Austrijskom Llodžu. Početkom prvog svjetskog rata mobiliziran je na ratnom brodu „Nadvojvoda Rudolf“ s kojim je sudjelovao u pobuni mornara u Boki 1918. god. Do 1920. ostao je u Jugoslavenskoj ratnoj mornarici, kasnije je bio ukrcao kod Jugoslavenskog Lojda, Jugolevanta, Boke, Zetske plovidbe i dr. S parobrodom „Vido“ preživio je brodolom kada je na ušću Dunava naišao na minu. God. 1923. sudjelovao je u štrajku pomoraca i bio otpušten iz službe, a kasnije 1929-34. god. pomagao je kao zapovjednik prebacivanja političkih izbjeglica u sjevernu Afriku, Španjolsku i Maroko. Poslije rata umirovljen je s parobroda Jadrolinije.

Gracija Markov Kosović (1875-1959.) pomorski kapetan

Kao prvi časnik, bio je na velikom

parobrodu „Trieste“ bivšeg austrijskog Llodža, kad je brod na putu iz Adena za Bombaj 14. lipnja 1910. god. zadesila velika nezgoda. Bila je pukla osovina propelera, a da nesreća bude veća, brod je zahvatila monsunska oluja s kojom se posada borila punih 16 dana i noći. Pa kada je došao u pomoć engleski brod „Lonjter Range 275“, zbog uzburkanog mora nije mogao privezati parobrod „Trieste“ već se moralo čekati još dva dana dok se more smiri. Na brodu je bila 181 osoba, od čega 66 članova posade. Prilikom spašavanja engleski brod je izgubio drugog strojara, a sedam osoba je bilo ranjeno, dok na parobrodu „Trieste“ nitko nije stradao.

Za iznimno zalaganje u spašavanju broda i putnika kap. Kosović je odlikovan austrijskim zlatnim križem za zasluge s krunom 1911. god. U kapeli Bl. Gracije na Mulu visi o zidu zavjetna slika, na kojoj je prikazan brod u oluji, dar kap. Gracije Kosovića.

Vido Lukin Kosović (1894-1978.) pukovnik u pravnoj službi

U ratnom zarobljeništvu u Njema-

čkoj radio je na organiziranju naših zarobljenika za narodnooslobodilački pokret. Kao iskusan pravnik radio je na normativnom reguliranju odnosa u Jugoslavenskoj narodnoj armiji. Zapažen je njegov rad i u Savezu jugoslavenskog udruženja za međunarodno pravo. Za doprinos u izgradnji oružanih snaga bivše SFRJ odlikovan je Ordenom narodne armije. Umro je u Beogradu gdje je proveo veći dio svog radnog vijeka.

Leonardno Lukin Kosović (1900-1959.) profesor matematike

Poslije završenog Filozofskog fakulteta u Beogradu zaposlio se kao profesor u Smederevskoj gimnaziji, gdje je ostao do rata 1941. god. Rat je proveo u zarobljeništvu po njemačkim logorima. Poslije rata nastavlja sa službom u Smederevu i to kao direktor gimnazije, a od 1955. god. profesor je u Trećoj beogradskoj gimnaziji, a radni vijek završava u Osmoj beogradskoj gimnaziji, gdje ga je zatekla i smrt 1959. god.

Danas u Dobroti nema više Kosovića, a potomci te obitelji žive u Beogradu i Rijeci.

Split Ship Management

SSM, Boktuljin put bb, POB 305, 21000 Spil, CROATIA
tel: +385 21-558-558; fax: +385 21-558-555; e-mail: ssm@ssm.htnet.hr

KRONIKA DRUŠTVA

23. svibnja Održan sastanak Predsjedništva

Na sastanku Predsjedništva Hrvatskog građanskog društva razmatrano:

- Financijsko izvješće za travanj
- Organiziranje Skupštine Društva
- Izvješće s izložbe "Bitola bambam Bitola" u Tivtu
- Izvješće s V skupa pasionske baštine Boke kotorske u Tivtu 4. i 5. svibnja
- Predreferendumska kampanja HGI i hrvatskih udruga

25. svibnja Uskoro krovna organizacija Hrvata u Crnoj Gori

U prostorijama Hrvatske gospodarske komore u Kotoru održan je sastanak predstavnika svih hrvatskih udruga i stranke s izaslanstvom Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske, odjela za manjine. Tema sastanka je bila pravni i činjenični položaj Hrvata Crne Gore u kontekstu usvojenog Zakona o manjinskim pravima i izglasavanja državnog statusa Crne Gore. Dogovoreno je neka se radni sastanak svih udruga održi do 23. lipnja, kako bi se usvojili normativni akti buduće krovne organizacije Hrvata u Crnoj Gori.

29. svibnja Uredjivački odbor o Ljetopisu

Na sastanku Uredjivačkog odbora izdavačke djelatnosti u sastavu: prof. dr. Milenko Pasinović, mr. Jovan Martinović, Marija Mihaliček, Zorica Čubrović, Joško Kate-lan, Dario Musić i Tripo Schubert, razmatran je prvi broj Bokeškog ljetopisa. Razgovarano je i o temama za idući broj.

30. svibnja Pripreme za godišnju skupštinu

U Tivtu je održan sastanak Predsjedništva i Upravnog odbora podružnice Tivat radi dogovora oko organiziranja godišnje skupštine Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Dogovoreno je neka se održi redovna radna skupština 23. lipnja u Tivtu, a svečanost u povodu jubileja petogodišnjice društva neka se održi u rujnu.

30. svibnja Poziv za pohađanje nastave na Hrvatskom jeziku

Objavljen je poziv svim zainteresiranim učenicima na području Tivta i Kotora za pohađanje nastave na Hrvatskom jeziku. Poziv vrijedi za učenike od prvog razreda osnovne škole do četvrtog razreda srednje škole. Organizirao bi se jedan dan u tjednu, dva do tri nastavna sata. Na kraju školske godine učenik dobija svjedodžbu. Kontakt telefoni za informacije su: Generalni konzulat RH 323 126, HGI Tivat 660 345, HGD Kotor 304 232 i HGI Kotor 323 763.

31. svibnja Predstavljanje nakladnika iz Zagreba

U koncertnoj dvorani crkve Sv duha u Kotoru. organizirano je predstavljanje Školske knjige, nakladnika iz Zagreba, te knjige «Pelazg na mazgi» autora Petra Gudelja.

Snimljena emisija o hrvatskoj zajednici

Redakcija Obrazovnog programa RTCG snimala je u Kotoru od 12. do 15. svibnja emisiju o hrvatskoj zajednici

u Crnoj Gori. U HGDCG Kotor je ponudjena pomoć te su dogovorene teme i odabrani sugovornici za tu emisiju. Uz čelnike našeg društva, dr. Ivana Ilića i Tripa Schuberta, u emisiji su sudjelovali dr. Miloš Milošević, Nikša Tučić, Marija Mihaljiček, dr. Darko Antović, don Srećko Majić, prof. dr. Milenko Pasinović, Vlasta Mandić, Tonko Tomić, Nikša Pasković i Vesna Lipovac Radulović.

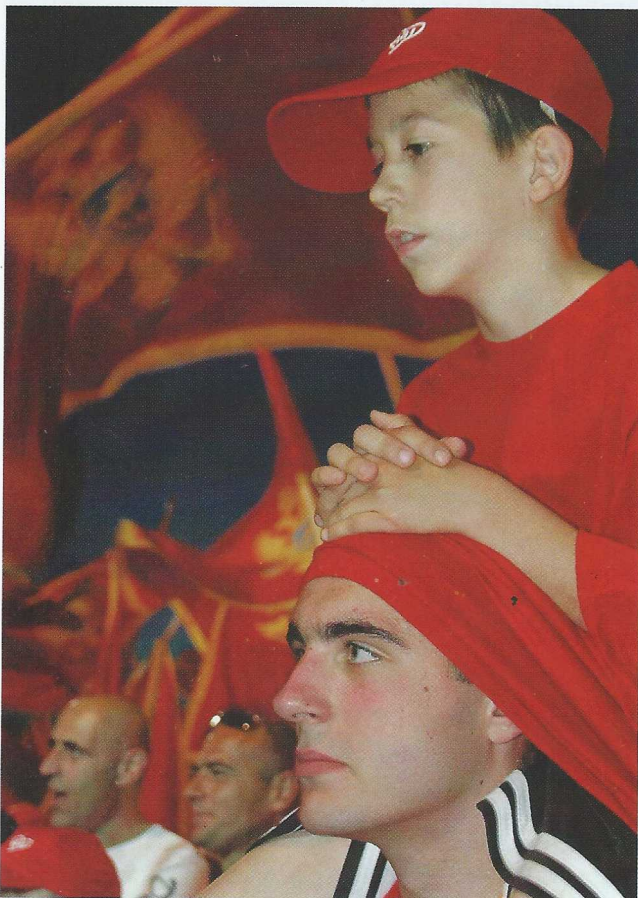
4. lipnja Zahtjev za postavljanje biste Alfireviću

Upućeni su zahtjevi Kotorskoj biskupiji, Općini Kotor i regionalnom Zavodu za zaštitu spomenika kulture glede dobijanja suglasnosti i pomoći za postavljanje biste pjesniku Franju Alfireviću na otoku Gospe od Škrpjela.

Napokon nezavisna država Crna Gora

Hrvatsko građansko društvo uputilo je, povodom izglasavanja crnogorske nezavisnosti na referendumu, iskrene čestitke predsjedniku Republike Crne Gore Filipu Vujanoviću, predsjedniku Vlade Crne Gore Milu Đukanoviću i predsjedniku Skupštine Republike Crne Gore Ranku Krivokapiću.

“Napokon smo dobili dugo očekivanu državu. Okrenuta je nova strana povijesti Crne Gore u kojoj ćemo svi naći mir, prosperitetnu budućnost i međusobno uvažavanje”, navodi se u čestitki.

Čestitka ministru Hajdinagi

Hrvatsko građansko društvo uputilo je čestitku ministru za zaštitu prava pripadnika nacionalnih i etničkih grupa Gzimu Hajdinagi u kojoj stoji:

“Čestitamo Vam našu novu državu i izglasani Zakon o manjinskim pravima u čijoj izradi ste Vi osobno imali značajnog udjela”.

Poziv na seminar za učitelje

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Uprava za međunarodnu suradnju, uputila je poziv Hrvatskom građanskom društvu za prijavu kandidata na seminar za učitelje pripadnika hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu i iseljenika.

Za sudjelovanje na seminaru u mjestu Petrčane prijavile su se prof. Hrvatskog jezika Ljiljana Markić i akademska slikarica Irena Gross.

Poziv na predstavljanje u Zagrebu

Hrvatska matica iseljenika uputila je poziv Hrvatskom građanskom društvu na svečano predstavljanje “Hrvatskog iseljeničkog zbornika 2006.” i knjige Vesne Kukavice “Iseljenički horizonti”, za 25. svibnja u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu.

Dr Ilić dao intervju HRT i Novoj TV

Predsjednik Hrvatskog građanskog društva dr Ivan Ilić je dao intervju na Hrvatskoj radio televiziji i Novoj TV glede referenduma i izjašnjavanja hrvatske zajednice u Crnoj Gori.

Izaslanstvo HGD na svečanosti u Dubrovniku

Izaslanstvo HGDCG, potpredsjednik društva Tripo Schubert i član predsjedništva Ljubo Biskupović nazočili su svečanosti povodom Dana dubrovačko-neretvanske županije i blagdana njezinoga zaštitnika Sv. Leopolda Bogdana Mandića, u Dubrovniku, 12. svibnja

Izaslanstvo HGD na svečanosti u Omišu

Izaslanstvo HGD CG, predsjednik društva dr. Ivan Ilić i

tajnica društva Marija Nikolić, nazočili su svečanosti povodom dana grada Omiša i blagdana Svetog Ivana Nepomuka.

Posjeta Zagrebu

Potpredsjednik HGD CG Tripo Schubert nazočio je sastanku Hrvata svijeta u Zagrebu 19. svibnja.

Boravak u Zagrebu je iskorišten za razgovor s pomoćnikom ministre, Slavkom Lebanom, te njegovim suradnicima glede potpore našem društvu za ovu godinu, problematike dobijanja hrvatskog državljanstva, te upisa srednjoškolaca na hrvatske fakultete. U Poglavarstvu Grada Zagreba razgovarano je s Elizabetom Knorr, u sektoru za suradnju s društvima i manjinama, glede nastavka suradnje i u ovoj godini, kao i u Turističkoj zajednici grada Zagreba s predsjednikom Vladimirom Velnićem, o nastavku realizacije programa suradnje. Schubert je

posjetio i Hrvatski crveni križ, Hrvatsku maticu iseljenika, a susreo se i s Robertom Homenom, dirigentom zagrebačke Opere, glede gostovanja u Kotoru, te Josipom Barlovićem, producentom HRT, glede ovoga- dišnje suradnje.

Sastanak s Hajdinagom

U Tivtu je 4. 05. 2006. održan sastanak predstavnika svih hrvatskih udruga i hrvatske stranke sa ministrom za prava manjina Gzimom Hajdinagom i njegovim suradnicima, u povodu prijedloga Zakona o manjinskim pravima koji će se 10. 05. naći na razmatranju u Skupštini RCG. Sastanku je prisustvovao generalni konzul Republike Hrvatske Ivan Škarić sa suradnicima.

Održan skup o Boki kao izvoru pasionske baštine

U Tivtu je od 4. do 6. svibnja održan V. Međunarodni znanstveni skup pod nazivom «Muka kao nepresušno nadahnuće kulture», a na temu: «Boka Kotorska – jedno od izvorišta hrvatske pasionske baštine».

Znanstvenici iz Hrvatske i Crne Gore obradili su 29 tema koje tretiraju pasionsku baštinu.

Suorganizator simpozija, uz HKD Napredak, bilo je i naše društvo koje je pružilo usluge u ostvarenju programa, te obilasku kulturno-povijesnih znamenitosti Boke Kotorske, Bara i Budve.

Čestitke za Dan Omiša i Dan dubrovačko-neretvanske županije

Hrvatsko građansko društvo dobilo je poziv za proslavu Dana Omiša za 16. svibnja i Dana Dubrovačko-neretvanske županije za 12. svibnja, kojima su poslana prigodne čestitke.

Čestitka gradonačelniku Splita

Gradonačelniku grada Splita Zvonimiru Puljiću poslana je čestitka povodom Dana Splita i proslave Sv. Dujma, zaštitnika grada, 7. svibnja.

Čestitka HRT

Ravnatelj Hrvatske radiotelevizije Mirku Galiću poslana je čestitka u povodu 80 godina Hrvatskog radija i 50 godina Hrvatske televizije.

2. svibnja Sastanak Radne grupe

Održan je sastanak Radne grupe za izradu normativnih akata inicijativnog odbora hrvatskih društava i stranke i nacrt Statuta Hrvatskog nacionalnog savjeta u prostorijama HGDCG

1. svibnja Sastanak u Generalnom konzulatu RH

Održan je sastanak hrvatskih društava i stranke u Generalnom konzulatu RH u Kotoru glede primjedbi na Zakon o manjinskim pravima kojega je usvojila Vlada Crne Gore, a koji će se razmatrati na sjednici parlamenta 10. svibnja.

28. travnja Izložba "Bitola bambam Bitola"

U Galeriji ljetnikovca Buća otvorena je izložba "Bitola bambam Bitola". U nazočnosti generalnog konzula Republike Makedonije i brojnih gostiju izložbu je otvorila kustosica Pomorskog muzeja u Perastu Marija Mihaliček. Na otvaranju je govorila i autorica Zdravka Maretić, etnolog muzeja Bitola i direktorica Sveučilišta knjižnice Sveti Klement Ohridski iz Bitole Jelena Petrovska.

26. travnja XIX. Sjednica Predsjedništva

Održana je XIX. sjednica Predsjedništva Hrvatskog građanskog društva. Dnevni red bio je:

1. Usvajanje zapisnika
2. Pripreme za izložbu Bitola bambam Bitola u Tivtu
3. Problematika časopisa Hrvatski glasnik, upoznavanje s glavnim urednikom, izdavačka koncepcija, financiranje časopisa i predstavljanje plana za organiziranje promotivnih aktivnosti
4. Razmatranje predloga uređivačkog odbora izdavačke djelatnosti
5. Izvješće s održanih uskrasnih koncerata u Baru, Tivtu i Kotoru
6. Razno (V. skup Hrvatske pasionske baštine, primjedbe na Zakon o manjinskim pravima, sudjelovanje na sastanku Hrvata svijeta u Zagrebu)

13. travnja Uskrсне čestitke

Uz blagdan Uskrsa, upućene su čestitke putem lokalnih radio postaja, našeg njeb sitea i "Hrvatskog glasnika" svim članovima Društva i svim vjernicima katoličke vjere koje slave ovaj najveći kršćanski blagdan kao i čestitke bitnim institucijama i istaknutim osobama u Hrvatskoj te SCG s kojima naše Društvo surađuje.

12. travnja Sastanak HGDCG - Podružnica Tivat

U Tivtu je održan sastanak HGDCG - Podružnice Tivat. Na sastanku se raspravljalo o izmjenama i dopunama Statuta Društva i o sljedećoj redovnoj godišnjoj skupštini koja će se održati u Tivtu 23. lipnja. na dan pete obljetnice Društva. Nacrt novog Statuta Društva je, u okviru javne rasprave koja se organizira u svim podružnicama, raspravljen i u tivatskoj podružnici.

Razgovaralo se i o organizaciji nekoliko kulturnih događaja čija je priprema u tijeku:

- U crkvi Sv. Antona u Tivtu 21. travnja održat će se Uskrсни koncert u organizaciji našeg Društva i Hrvatske matice iseljenika - Podružnica Split koju vodi Branka Bezić Filipović. Gostuje ženska klapa "Mirakul" iz Splita.
- U tivatskoj galeriji Ljetnikovac Buća 28. travnja bit će svečano otvorena izložba fotografija iz fundusa Alberta Kahna - Etnografskog muzeja iz Bitole, Makedonija. Ovu

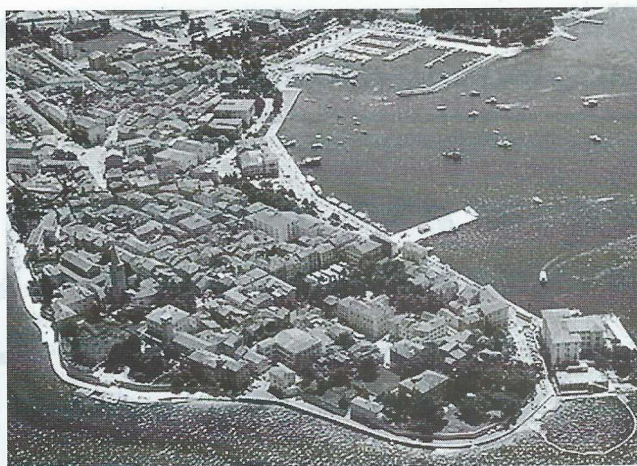
izložbu zajednički organiziraju Hrvatsko društvo "Marko Marulić iz Bitole i Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor.

- U pripremi je izložba fotografija i dokumenata o športu i športašima u Tivtu. Izložba će biti postavljena u lipnju u povodu pet godina osnivanja HGDCG i održavanja godišnje skupštine Društva.

Dogovoreno je neka se započne s prikupljanjem materijala za buduću izložbu koja će oslikati Tivat – grad mnogih zanata i vrhunskih zanatlija koji su ovaj grad obilježili i na čijem se znanju i radu temeljio njegov razvoj.

14. travnja Poziv Hrvatskog Svjetskog Sabora - Poreč

Predsjednik Hrvatskog Svjetskog Sabora prof. ing. Niko Šoljak iz Poreča uputio nam je poziv za sudjelovanje sastanku Hrvata svijeta, u Zagrebu 19. svibnja. Prvi put na jednom ovakvom skupu naći će se predsjednik Vlade

Republike Hrvatske i predsjednici svih parlamentarnih stranaka. Tema sastanka je: humana, pravna, socijalna, demokratska, suverena, gospodarski jaka i nezavisna država Hrvatska koja će biti ponos svim Hrvatima, ma gdje bili.

Predsjedništvo će razmotriti mogućnosti sudjelovanja na tom skupu.

*Čuvajmo šume od požara
a prirodu od zagađenja*

Nakon sedam mjeseci na istom mjestu o istoj temi razgovarali predstavnici hrvatskih udruga i stranke

Krovnna udruga nema alternativu

Na sastanku sa izaslanstvom Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske, u prostorijama predstavništva Hrvatske gospodarske komore u Kotoru, u nazočnosti djelatnika Generalnog konzulata RH u Kotoru potpisana je izjava predstavnika udruga i stranke kojom se prihvata formiranje krovne udruge

Na sastanku predstavnika hrvatskih udruga i političke stranke sa izaslanstvom Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske, u prostorijama predstavništva Hrvatske gospodarske komore u Kotoru, u nazočnosti djelatnika Generalnog konzulata RH u Kotoru, potpisana je izjava predstavnika udruga i stranke kojom se prihvata formiranje krovne udruge.

Sastanku u Hrvatskoj gospodarskoj komori 05.lipnja 2006.god. u Kotoru su nazočili: **Jasmina Kovačević**, načelnik odjela za manjine u MVP RH, **Ivan Zeba**, generalni tajnik u MVP, **Branimir Lončar**, ministar savjetnik pri Veleposlanstvu RH za SiCG u Beogradu, **Ivan Škarić**, generalni konzul RH u Crnoj Gori, **Anto Franić**, konzul I razreda, a od hrvatskih udruga: **dr. Ivan Ilić**, predsjednik i **Marija Nikolić**, tajnik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, **Silvio Marković**, predsjednik HKD «Napredak» Donja Lastva, **Zoran Nikolić**, predsjednik KZU «Napredak» Gornja Lastva, **Slavko Marović**, predsjednik NVO «Bogdašići», **dr. Miroslav Marić**, predsjednik HNU»Herceg Stjepan Kosač», **Zlatko Vučinić**, predsjednik NVO «Hrvatski info razvitak», **Pavle Jurlina**, predsjednik HNU »Krašići». Od Hrvatske građanske inicijative: **Marija Vučinić**, v.d. predsjednik HGI Tivat i **Vedran Milošević**, v.d. predsjednik općinskog odbora HGI Kotor.

Sastanku je prisustvovao i **Kiko Bošković**, dogradonačelnik Opštine Tivat, zbog rasprave o učešću nogometne

Članstvo mjerilo jačine

Zbog nezadovoljstva radom u Inicijativnom odboru, dr. Ivan Ilić je upoznao konzula Igora Čipića, kordinatora, sa stavovima Predsjedništva:

- HGD CG je sa zadovoljstvom prihvatilo učešće u formiranju Inicijativnog odbora za buduće Hrvatsko nacionalno vijeće u Crnoj Gori. Ovaj projekat je krajnje ozbiljan za naš budući status i kao takav je shvaćen u čelništvu našeg Društva.

Isto tako sa zadovoljstvom smo primili informaciju o formiranju novih hrvatskih udruga u Crnoj Gori cijeneći da će tu naći svoje mjesto oni koji do sada apstiniraju u aktivnostima ili su nezadovoljni postojećim udrugama i strankom.

Naše Društvo je već prije početka okupljanja zauzeo stav da se svi moramo legitimirati i svoje podatke učiniti dostupnim. Ne bismo trebali sazivati slijedeći sastanak dok svi ne dostavimo kordinatoru sledeće podatke:

Za Udruge – Stranku formirane prije 2005.god: rješenje o registraciji, statistici i PIB-u,

Statut, Pregled članstva s relevantnim podacima (ime i prezime, jmbg, adresa, tel.), Izvještaj o radu i finansijski izvještaj za 2005.god., Program rada i finansijski plan za 2006.god.

Za novoformirane udruge u 2006.god. ili krajem 2005.god: Odluku o formiranju sa osnivačke Skupštine, Rješenje o registraciji, statistici i o PIB-u, Statut, Pregled članstva sa relevantnim podacima, Program rada i finansijski plan za 2006.god.

Smatramo da će ovi podaci, koji bi svima bili dostupni, bitno koristiti da se postigne dogovor oko sporne točke 3 u oba ponuđena dokumenta /Deklaracija i Pravilnik/. Takođe smatramo da treba razjasniti pojam članstva i glasača, tj. što je relevantnije ;član koji ima iskaznicu, uvijek je dostupan, izjašnjava se, glasa za organe udruge ili stranke, usvaja planove, ili glasač koji je anonimn. Članstvo je mjerilo jačine svake udruge i stranke i baza svih aktivnosti, istakao je Ilić.

reprezentacije hrvatske manjine iz Crne Gore na turniru u Austriji gdje će učestvovati momčadi hrvatskih manjina iz susjednih zemalja.

Razgovore su pratili **Tripo Schubert** iz uredništva časopisa «Hrvatski glasnik» i **Nikola Dončić**, novinar tjednika «Monitor».

Glavna tema razgovora bila je pravni i činjenični položaj Hrvata u Crnoj Gori u kontekstu usvojenog Zakona o manjinskim pravima i izglasavanju državnog statusa Crne Gore. Pored toga, definisani su i kriteriji za raspodjelu prve tranše pomoći MVP RH hrvatskim udrugama u Crnoj Gori za 2006.god.

Jasmina Kovačević je na funkciji načelnika odjela za manjine u MVP umjesto Andrije Jakovčevića koji je otišao u mirovinu, a bio je učesnik razgovora u studenom 2005.god. sa **Slavkom Lebanom**, pomoćnikom ministrice vanjskih poslova i europskih integracija. Prije ove funkcije, Jasmina Kovačević je bila generalni konzul RH u Subotici i veoma je upoznata sa problematikom hrvatskih udruga u SiCG. Prvi put je u Kotoru i željela se izravno upoznati sa radom hrvatskih udruga i stranke u Crnoj Gori ali sa jasnim pitanjem: Dokle se stiglo sa realizacijom zadaće, koju je g-din Leban prenio hrvatskim udrugama u studenome 2005.god, odnosno zašto se još nije formirala krovna udruga Hrvata u Crnoj Gori.

- Danas treba dogovoriti rok do kada će se taj zadatak obaviti. Ne smije se brkati pojam „krovna organizacija“ sa nacionalnim Savjetom, koji proističe iz Zakona o manjinskim pravima. Pri organiziranju Hrvata u Crnoj Gori treba koristiti iskustva Hrvata iz Vojvodine koji su taj zadatak odavno riješili, istakla je u svom izlaganju Jasmina Kovačević.

Projekti osnova za raspodjelu sredstava

Ministarstvo vanjskih poslova RH, Odjel za manjine, odobrio je prvu tranšu potpore hrvatskim udrugama u Crnoj Gori u visini od 8000 eura. Na sastanku u komori je jasno dato na znanje da će kriterijumi za raspodjelu biti ponuđeni projekti u 2006. Kako saznajemo, za sredstva su konkurisale četiri udruge: HGD, HKD Napredak, HKD Ljudevit Gaj i HNU Krašići. Rok za podnošenje zahtjeva je bio 31. siječnja 2006. Svi su morali dostaviti izvještaj o radu sa finansijskim izvještajem za 2005., plan rada i finansijski plan za 2006. Za novoosnovane udruge, pored ovih podataka, trebalo je dostaviti i dokaze o registraciji.

Opstrukcija ili nemoć

Uvidom u zapisnike sa sjednica Inicijativnog odbora i pregledom ponuđenih normativnih akata može se konstatirati sljedeće: sporost u realizaciji formiranja krovne organizacije, moglo bi se reći, leži u činjenici da su predstavnici pojedinih udruga i stranke bili neaktivni, da je od strane HGI delegirana osoba koja nije imala mandat za odlučivanje, a bilo je često i nepotrebnih nadmudrivanja oko pitanja koja bi inače svima trebala biti jasna.

Na početku rada HGD CG je zamoljen da pripremi nacрте osnovnih dokumenata: deklaraciju o udruživanju i pravilnik o radu koordinacijskog odbora. Odabrana grupa Predsjedništva je izradila nacрте akata. Na sastanku inicijativnog odbora 1. ožujka 2006. ponuđena akta se nijesu usvojila. Novoformiranim udrugama nije odgovarao ponuđeni proporcionalni princip za odlučivanje. U članu 3. pravilnika o radu, između ostalog, piše: Kvorum predstavlja broj prisutnih članova koji raspolažu procentualnom većinom glasova (50 odsto plus jedan). Svaki član Odbora predstavlja onoliko glasova koji su proporcionalni veličini članstva udruge-stranke po principu jedan glas-deset članova”.

Nakon toga je dogovoreno da se formira tročlana komisija od predstavnika HGD, HGI i HNU Krašići (u ime novoformiranih udruga), koja treba da preispita sporne formulacije i ponudi bolja rješenja.

HGD je narednog dana dostavilo Konzulatu odluku o svom kandidatu. Nakon mjesec i po dana čekanja, HGI je zamolila našeg pravnika, člana Predsjedništva, da bude njihov član komisije, a HNU Krašići, nakon više urgencija, odustaje od predlaganja i saglašava se da Komisija radi u okrnjenom sastavu. Interesantno je ovdje konstatirati da su odabrani članovi komisije isti oni koji su i uradili prethodni materijal! Komisija je svoju zadaću obavila i dostavila inovirana akta 10. svibnja Konzulatu.

Sa ovakvim načinom rada neće se daleko stići, a formiranje krovne organizacije Hrvata u Crnoj Gori je imperativ.

Predstavnici udruga i stranke upoznali su izaslanstvo MVP RH sa osnovnim podacima svoje udruge i izrazili nezadovoljstvo sporošću formiranja krovne organizacije, navodeći svaki na svoj način razloge kašnjenja.

Dr. Ivan Ilić je upoznao prisutne sa kronologijom aktivnosti Inicijativnog odbora i predao izaslanstvu materijale vezane za tu problematiku.

- Kasnilo se i sa početkom rada, jer je umjesto 24. studenoga 2005.god. prvi sastanak zakazan od strane konzulata tek 07.veljače 2006.god. Kasnije, u radu Inicijativnog odbora je bilo dosta nekooperativnosti, neaktivnosti pojedinaca, a nekada i opstrukcije, istakao je dr.Ilić.

Na predlog dr.Marića, potpisana je izjava predstavnika udruga i stranke kojom se prihvata formiranje krovne Udruge. Sljedeće okupljanje mora uslijediti do Dana državnosti RH tj. do 25.06.2006.god. uz napomenu da se do tada sve Udruge moraju legitimirati sa relevantnim podacima, poručila je Jasmina Kovačević.

Tripo Schubert

Crkva sv. Antona

Srednjovjekovna crkvice sv. Antona u Tivtu (Kaliman) odavno već privlači pažnju istraživača. Posebnu pozornost, još od druge polovice 19. stoljeća istraživači posvećuju njezinu natpisu uklesanom na malom zvoniku na preslicu, koji je postavljen na zapadnoj fasadi crkve. Na natpisu se nalazi spomen bosanskog kralja Tvrtka I. i rimskim brojevima urezana 1373. godina. Prema tumačenju Petra Šerovića koji je objavio članak o ovom natpisu u *Glasniku Narodnog univerziteta Boke Kotorske* Broj 1 – 4, 1938. godine, natpis ispisan u dva reda glasi:

*QuÇ rex Tvartho fidi voluit violare coroÇ
En fulget meritis ipsa dicata suis*

Prema Šeroviću, natpis bi mogao biti ovako preveden: «Ona ista vjera koju je kralj Tvrtko htio da povrijedi krunom evo se sjaji pošto je njegovim zaslugama svečano priznata.»

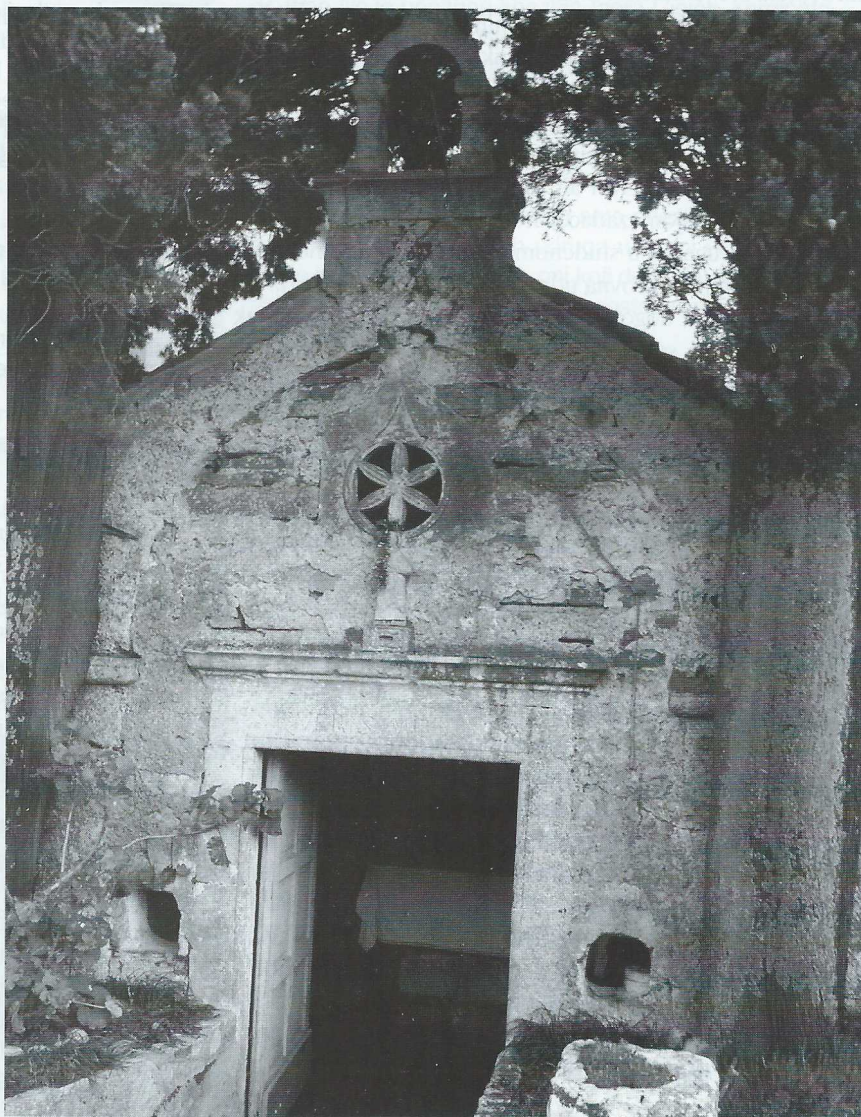
Crkvice sv. Antona je zanimljiva i po svojoj arhitekturi. Izgrađena je kao obiteljska kapela na imanju kotorske vlastelinske obitelji Pima – Paskvali, koja je zajedno s najuglednijim plemićkim obiteljima Kotora kao što su Drago, Buća, Bizanti, Vrakjen, Jakonja i druge, posjedovala svoje ljetnikovce na obalama Tivatskog zaljeva. Iako danas teško vidljiv zbog suvremenih stambenih zgrada smještenih na prostoru prvobitnoga imanja, obiteljski kompleks Pima-Paskvali do danas je sačuvan u znatno većem obimu nego što je to slučaj sa ostalim ljetnikovcima toga područja.

Stambeni kompleks na Kalimanu u Tivtu očuvanošću svih karakterističnih elemenata organizacije, kao i bitnih svojstava arhitekture, u najv-

eojoj mjeri omogućuje sagledavanje karakterističnih prostorno-funkcionalnih cjelina, po čijem obrascu su formirani ljetnikovci poznatih plemićkih obitelji na obalama Tivatskog zaljeva.

Ova stambena cjelina se sastoji od stambene zgrade s prizemljem i dva kata, dimenzija u osnovi 7,74 dž 16,70

m. Uz dvorišnu fasadu pod pravim kutom postavljena je prizemna ekonomska zgrada, zatim, od dvorišta i prostranog vrta na strani prema moru. Kompleksu se prilazilo stazom u osovini fasade stambene zgrade, izvorno oivičenom kamenim stupovima i pergolom. Uz prilaznu stazu koja

vodi prema kući, s istočne strane, stoji obiteljska kapela posvećena sv. Antonu.

Crkvice je prvobitno predstavljala otvorenu kapelu pravokutne osnove, bez apside, čiji je zapadni zid sa vratima i rozetom nastao u kasnijoj fazi. Unutrašnjost crkve u cijelosti je oslikana u fresko tehnici. Na svodu se ispod kasnijih premaza naziru u tri reda naslikani grbovi kotorske vlastele s njihovim imenima na svitcima postavljenim iznad grbova. U podnožju svoda nalazi se kameni vijenac čiji je profil karakterističan za kotorsku romaniku. Na zidovima ispod vijenca ne može se zapaziti stariji slikarski sloj iako je vjerojatno sakriven ispod kasnijih premaza, koji su, također, sa pažnjom riješeni nakon što je zbog vlage postao slabo raspoznatljiv originalni slikarski opus.

Iz prizemlja stambene zgrade sa sačuvanim drvenim tavanicama i originalnim podovima od kamenih ploča, na kat je vodilo stubište postavljeno u kutu. Pretvaranjem prizemlja u ekonomske prostorije (mlin za masline) ovo stubište izgubilo je funkciju; novo

vanjsko kameno stubište dograđeno je uz zapadnu fasadu.

Zgrada ima i dva simetrično postavljena balkona u visini drugog kata.

Dvorišna prizemna zgrada orijentirana je prema popločanom dvorištu s krunom bunara. Njezin višenamjenski prostor sa svodom od kamena prelomljenim u tjemenu povezan je vratima s prizemljem stambene zgrade. Otvori uskih horizontalnih prozora i vrata, kao i dimnjački otvor peći, prislonjene uz produžni zid na strani prema zapadu, izvedeni su u vrlo kvalitetnoj zidarskoj tehnici. Prostorija je popločana originalnim podom od krupnih kamenih ploča.

Kompleks je ograđen visokim kamenim zidom s reprezentativnom ulaznim vratima na strani prema moru i kružnim bastionom u jugozapadnom kutu. Unutrašnji prostor kružnog bastiona zasvođen je. Na prostranu terasu bastiona s koje se pružaju široki vidici prema moru, vodi vanjsko kameno stubište prislonjeno uz ogradni zid.

Uz navedene elemente, posjedu obitelji Pima - Paskvali u Kalimanu

na morskoj obali pripadao je i mul za pristajanje brodova i barki, a na strani prema brdu obradivo zemljište s voćnjacima, vinogradima i maslinicima.

Boraveći na imanju, gdje su u bliskom dodiru s prirodom ostvarivali humanistički ideal svog vremena, predstavnici kotorske vlastele nadzirali su i poljske radove, ubiranje i preradu plodova, kao što je to bio slučaj i s dubrovačkom vlastelom i njihovim posjedima s ljetnikovcima u Lapadu i duž Rijeke dubrovačke.

Romanogotičke karakteristike crkvice sv. Antona, gotički elementi dvorišne zgrade i gotičko-renesansna stilska obilježja stambene zgrade, svrstavaju kompleks Pima - Paskvali u najstarije i najbolje očuvane ljetnikovce na Tivatskoj obali. Današnji njegov izgled, međutim, zahtijeva povrat ak temeljnim vrijednostima i daleko veću brigu, kako bi se kroz proučavanje i zaštitu cjeline pročitale plemenite poruke sadržane u njezinim drevnim i krhkim preostalim dijelovima.

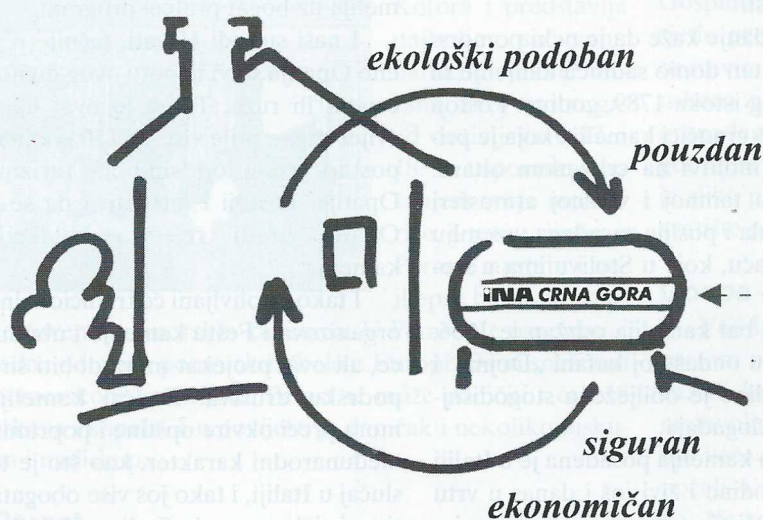
Zorica Čubrović

INA CRNA GORA vam nudi

propan-butan plin

u malim spremnicima

volumena 1,8; 2,7 i 4,85 m³ uz izuzetne pogodnosti

za dodatne obavijesti u vezi s najmom spremnika i mogućnostima primjene, obratite se u centralu INA Crna Gora, Kotor, Dobrota 3

INA CRNA GORA d.o.o. Kotor Dobrota 3
tel.: +381 82 334 974, +381 82 334 969, fax: +381 82 302 004,
e-mail: inacg-kotor@cg.yu

PROplin
PROPLIN d.o.o. ZAGREB ČLAN NA GRUPE

Simbol mladosti i luksuza

U Japanu, domovini Samuraja, kamelija se smatra simbolom mladosti, a isto tako je i sinonim za luksuz.

Stara japanska poslovice kaže: „Ako želiš da živiš srećno, posadi jednu kameliju”.

Legende o ovom cvijetu koji je toliko lijep da mu miris i ne treba, pretočene su u književnost, film i modu.

Egzotični cvijetovi kamelije u ranim proljetnim danima, dok su obližnje planine prekrivene bijelim snježnim prekrivačem, popout najljepšeg, đerdana krasi Stoliv i Boku Kotorsku.

Bokelji su odavno podlegli čarima ljupkog nježnog cvijeta, ruži koja je dobila ime po botaničaru Kamelu.

Najviše kamelija ima u Stolivu, egzotičnom mjestu u kotorskom zalivu. Po predanju, prva kamelija stigla je u Stoliv sa Dalekog istoka.

Donio ju je pomorski kapetan i poklonio svojoj supruzi na dar. U sjećanje na taj dan i u slavu najljepšoj ruži, Stoliavlani svake godine organizuju feštu, na kojoj se bira najljepši vrt s kamelijama uz bogat prateći program izložbi, koncerata i balova na kojima se bira Dama kamelije.

Ceremonijal svečanog otvaranja svake godine je isti, na pristaništu u Stolivu dolazi pomorski kapetan s barkom i simbolično donosi svojoj dragoj kameliju sa Dalekog istoka.

Onda se obavlja obilazak stoliivskih đardina sa kamelijama, a posjetioци potom uživaju u tradicionalnoj mušuljadi uz crno domaće vino i kulturno zabavni program.

Inače, spomenimo da se ova manifestacija održava u organizaciji NVO „Kamelija” i mjesne zajednice Stoliv, a kako organizatori kažu, sadržaj fešte prilagođen je ambijentalnoj zaštitu ovoga „.#@. kao i kulturnih znamenitosti.

Predanje kaže da je neki pomorski kapetan donio sadnicu kamelije sa Dalekog istoka 1789. godine. Postoji i priča o grančici kamelije koja je priložena molitvi na crkvenom oltaru. Tu je u tamnoj i vlažnoj atmosferi proključala i poslije zasađena u zemlju kestenjaču, koje u Stolivu ima u izobilju.

Prvi bal kamelija održan je 1906. godine u ondašnjoj kafani „Dojmi“ i ove godine je obilježena stogodišnjica tog događaja.

Prva kamelija posađena je u Italiji 1760. godine i živi još i danas u vrtu Reggia di Caserta, a njena dugovječnost i nije neobična, jer grmovi kamelije mogu živjeti i 500 godina.

Inače, nije samo Stoliv poznat po

danima posvećenim ovom cvijetu. Pravi ljubitelji kamelije širom svijeta početkom proljeća u njenu slavu održavaju festivale i izložbe.

U Lokarnu u Italiji se svake godine krajem marta održava festival kamelija uz bogat prateći program.

I naši susjedi Hrvati, tačnije rečeno Opatija slavi ljepotu ovog divnog cvijeta ili ruže. Tamo je ovaj lijepi cvijet stigao prije više od 150 godina i postao jedan od simbola turizma Opatije. Postoji i inicijativa da se u Opatiji uredi svjetska kolekcija kamelija.

I tako, Stoliavlani će tradicionalno organizovati Feštu kamelije i ubuduće, ali ovaj projekat mora dobiti širu podršku društva. Značaj kamelije mora preći okvire opštine i poprimiti međunarodni karakter, kao što je to slučaj u Italiji, i tako još više obogatiti turističku ponudu Stoliva, Kotora i Boke Kotorske.

Stjepan Boroe

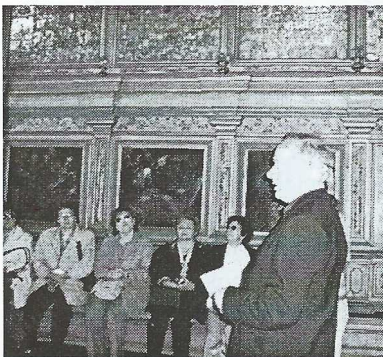
Hodočaćšće Boki kotorskoj Zaljevu hrvatskih svetaca

Za Boku kažu da je jedan od najljepših zaljeva Mediterana, gdje se u skladnu harmoniju na jedinstven način stapaju moćna i dramatična priroda koja zaljev okružuje i isto takva kreativnost i genijalnost Bokelja koji su u višestoljetnom naporu gradili monumentalne crkve, palače, kapetanske kuće, utvrde...

Duž cijelog zaljeva smješteni su skladni, pitomi gradići koji su u cjelini spomenici kulture i svjedoci nekadašnjeg života, bogatog originalnim stvaralaštvom, kako duhovnim tako i materijalnim.

Hodočasnici iz Bjelovara bili su smješteni u najjužnijem baroknom gradiću Perastu, u franjevačkom samostanu sv. Antuna, kojim upravlja don Srećko Majić, župnik Perasta i Risna.

Don Srećko Majić, župnik Perasta i Risna

Perast se nalazi 12 km zapadno od Kotora i predstavlja najbolje sačuvanu baroknu cjelinu Jadrana. Svoj uspon grad doživljava u 17. i 18. st. usporedo s jačanjem svoje mornarice, a u to vrijeme u Perastu nastaju i najljepše barokne palače

čuvenih pomorskih kapetana. U Perastu je osnovana i jedna od prvih pomorskih škola u Europi. Osim snažnom pomorskom tradicijom, Perast se može podičiti s čak 18 crkava i kapela, a u povijesti je dao čak i nekoliko biskupa i nadiskupa.

Perast

Najveći spomenik vjere i ljubavi Peraštana je glasovita crkva Gospe od Škrpjela, koja se nalazi na malom otočiću nasuprot Perastu. Ovo najvažnije Gospino

U organizaciji Hrvatskog katoličkog društva prosvjetnih djelatnika – Ogranak Bjelovar i don Pavla Medača, kancelara Kotsorske biskupije, grupa od 40 hodočasnika je od 20. do 23. travnja posjetila Boku kotorsku ili zaljev hrvatskih svetaca, kako se ona često naziva zbog velikog broja iznimnih velikana vjere koji iz nje potječu.

svetište u Boki zasnovano je, prema narodnoj predaji, 22. VII. 1452. g. kada su na jednoj hridi (tj. škripu- i otuda naziv Gospa od Škrpjela) braća Mortešići pronašla Gospinu sliku. Jedan od braće se teško razbolio i tada se sjetio pronađene slike, nad njom se pomolio i čudesno ozdravio. Glas o tome pronio se cijelim krajem pa su se uskoro žitelji u raznim potrebama dolazili pomoliti pred pronađenom Gospinom slikom. Kako su doživjeli mnogobrojna uslišanja, nastala je i ideja da se na mjestu gdje je slika pronađena sagradi i svetište posvećeno Gospi.

Gospa od Škrpjela

Već 1484. g. spominje se na tom mjestu mala kapelica, ali kako je ta hrid bila nedovoljno velika za izgradnju veće crkve, Peraštani su počeli s nasipavanjem otoka. Na tom mjestu more je bilo duboko 20 metara i trebalo im je oko 250 godina da sagrade i formiraju otok na

kojem će moći sagraditi crkvu dostatne veličine. Današnja crkva sa zvonikom građena je 1630.g., a kapela s kupolom podignuta je 1722.g.

Otočić Gospe od Škrpjela

I danas je običaj da se Peraštani svakog 22. srpnja barkama nakrcanim kamenjem upućuju do svetišta. Barke okite cvijećem i međusobno se povežu jedna za drugu te veslajući dolaze do otoka. Kad ga okruže čineći prsten, svaki iz svoje barke daruje kamen Gospi od Škrpjela.

Unutrašnjost crkve je bogato ukrašena brojnim slikama i freskama najpoznatijeg hrvatskog baroknog slikara, rođenog Peraštanina, Tripa Kokolje. Uz slike se nalaze i srebrne i zlatne zavjetne pločice koje su vjernici darovali Gospi nakon mnogih uslišanja njihovih molitvi. Najčešće su to izrazi zahvalnosti bokokotorskih mornara koji su se sretno vraćali kući s dalekih mora i plovidbi.

Sljedeće mjesto koje su Bjelovarčani posjetili bio je Herceg Novi, u prošlosti vrlo važna trgovačka i vojnička utvrda koja je ime dobila po bosanskom vladaru Hercegu Stjepanu.

Oltar sv. Leopolda Bogdana Mandića u Herceg Novom

rodio sv. Leopold Bogdan Mandić, neumorni ispovjednik u Padovi. Uz crkvu sv. Jeronima nalazi se i svetište sv. Leopolda Mandića, a unutra se nalazi i njegova relikvija-dio ruke koju su, nakon Mandićeve smrti u Padovi 1942. g., darovali njegovom rodnom mjestu.

O povijesti župe i župne crkve sv. Jeronima, podignute 1856. g., govorio nam je hercegnovski župnik don Benjamin Petrović. Ono po čemu je Herceg Novi najviše poznat je činjenica da se u njemu 1866. g.

Don Benjamin Petrović, župnik u Herceg Novom

Drugi dan cilj hodočašća bila je stara crnogorska prijestolnica Cetinje do koje su hodočasnici stigli autobusom preko snježnog Lovćena. Nakon razgledavanja gradskog središta i kompleksa Manastira Cetinskog te ručka u restoranu Konak, nastavili su svoje hodočašće do sljedeće postaje, a to je grad Budva, nekad sjedište stare biskupije, gdje su hodočasnici posjetili crkvu sv. Ivana Krstitelja, podignutu još u VII. st. Mozaik uz glavni oltar u ovoj crkvi izradio je glasoviti umjetnik Ivan Dulčić, a posebnom ljepotom ističe se obložena srebrom bizantijska ikona Bogorodice. O duhovnom, povijesnom i kulturnom blagu budvanskoga kraja govorio nam je ovdašnji župnik, don Filip Janjić.

Don Pavao Medač i don Filip Janjić pred crkvom sv. Ivana Krstitelja u Budvi

Uz obalu u podnožju brda Vrmca, nalazi se Prčanj s crkvom Rođenja Marijina. Glavni je oltar izrađen od skupocjenog raznobojnog mramora sa starinskom slikom Majke Božje naslikanoj na dasci. To je inače najveća, najljepša i najmlađa crkva Boke kotorske, čija je gradnja trajala 116 godina, izvana i iznutra građena u baroknom stilu od bijelog

korčulanskog kamena. Do crkve su, smještene na brežuljčicu 20 m iznad mora, hodočasnici stigli prekrasnim prilaznim stubištem. I ova je crkva, kao i mnoge druge u Boki, primjer ustrajnog rada i požrtvovanja, naročito pomoraca koji su, u vrijeme dok je crkva građena, besplatno prevozili kamen iz Korčule u Prčanj.

Sljedeća postaja hodočasnicima bio je Muo, staro ribarsko naselje u srcu Boke i rodno mjesto blaženog Gracija Kotorskog. Župna crkva sagrađena je 1864. g. i posvećena Pomoćnici kršćana. Prva je crkva na obali Jadrana koja je upravo njoj posvećena i to još u vrijeme kad je don Bosco, koji je pokrenuo pobožnost i kult štovanja Pomoćnice kršćana, tek skupljao novac za izgradnju nje-ne bazilike u Torinu. U svetištu na pokrajnjem oltaru nasuprot Gospine ikone „izuzetne nježnosti“, štovanju je izloženo neraspadnuto tijelo bl. Gracija koji se rodio u Mulu 1438. g., a umro u Mlecima na glasu svetosti 1508. g. Njegovo tijelo je preneseno u Muo 1810. g. nakon pada Venecije.

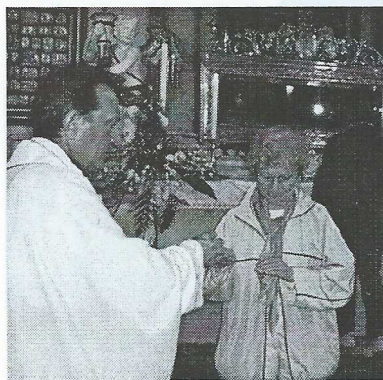
Oltar Marije Pomoćnice Kršćana u Mulu

Župnik iz Mula, don Pavao Medač, bio je ujedno i vodič bjelovarskim hodočasnicima kroz tri dana njihova boravka u Boki kotorskoj. U propovijedi pod svetom misom, don Pavao je govorio o smislu i značenju hodočašća. Svako hodočašće je susret Boga i čovjeka.

Hodočasnici svojim trudom, naporom i odricanjem svima onima koje susreću i koji ih vide, zapravo donose važnu Isusovu poruku: "Idite po svem svijetu i propovijedajte Radosnu vijest!" Don Pavao je naglasio kako je mnogom Bokelju zaigralo srce od radosti kad je vidio i sreo svoje sunarodnjake ovih dana u Boki. Njihov dolazak u Boku mnogima je donio radost i bio je znak nade. Poći u svijet radi Evanđelja bio je i moto blaženog Gracija. Nakon sv. Mise, hodočasnici su izrazili štovanje prema bl. Graciju, a don Pavao im je podijelio moći hrvatskog blaženika Euharistije.

Don Pavao Medač, župnik u mjestu Muo

U nedjelju, 23. travnja, hodočasnici su posjetili Kotor, staro, duhovno, povijesno i kulturno središte Boke, smješteno unutar srednjovjekovnih zidina na četiri rijeke podno Lovćena.

Prvo su obišli crkvu Marije Colegate, sagrađene na temeljima najstarije katoličke crkve u Kotoru. U njoj je smješteno tijelo blažene Ozane Kotorske, rođene 1493. g. u mjestu Relezi, a umrle 1565. g. Blažena Ozana je 52 godine provela u molitvi i pokorništvu, zazidana u ćeliji koja se nalazila u sklopu crkvice sv. Pavla. Hodočasnici su se poklonili kotorskoj blaženici, prostrući pred nju svoje prošnje i molitve.

Katedrala sv. Tripuna u Kotoru

Boravak u Boki kotorskoj završen je svečanim misnim slavljem u kotorskoj katedrali sv. Tripuna, zaštitnika grada Kotora. Stolna kotorska crkva potječe iz DžII. st. i oduševljava romaničkom arhitekturom i raskošno ukrašenom unutrašnjošću. Misu u kotorskoj katedrali predvodio je kotorski biskup Ilija Janjić uz koncelebraciju don Pavla Medača i njihova gosta fra Tomislava Duke. Nakon Mise kratko su se susreli s biskupom Janjićem koji je bjelovarskim hodočasnicima zahvalio na posjetu.

Biskup Ilija Janjić s bjelovarskim hodočasnicima

Hrvatima iz Boke kotorske puno znače susreti sa sunarodnjacima jer su se u prošlosti, a posebno za vrijeme Domovinskog rata, često osjetili izolirani i napušteni.

Ako je Bokeljima taj posjet puno značio, onda se može reći da su i bjelovarski hodočasnici u svom oku ponijeli jedinstvenu ljepotu Bokokotorskog zaljeva, u svom srcu ljubav kojim su ih Bokelji ugostili i dočekali, a u svojim dušama ponijeli su duhovno blago naših sunarodnjaka koji su stoljećima odani čuvari katoličke vjere. Obustrano se darivajući radošću susreta od ovakvih susreta se živi i raste.

Hrvatsko katoličko društvo prosvjetnih djelatnika-Ogranak Bjelovar

Katica Šarlija

U Tivtu održan Peti međunarodni znanstveni simpozij „Muka kao nepresušno nadahnuće kulture”

Svatko je od nas tek morski škrip ali zajedno smo otočić

Na simpoziju su obrađene pasionske teme s područja pučkog teatra, književnosti, glazbe, povijesti umjetnosti i povijesti. Sudjelovali su akademici, sveučilišni profesori, arhivari, književnici, novinari... I jedan putopisac

Boka kotorska, jedno od izvoršta hrvatske pasionske baštine bila je tema V. međunarodnog znanstvenog simpozija „Muka kao nepresušno nadahnuće kulture”, održanog pod pokroviteljstvom Hrvatskog sabora od 3. do 7. svibnja 2006. u Tivtu.

Skup je organizirala Udruga Pasionka baština iz Zagreba, a suorganizirali su ga HKD Napredak iz Donje Lastve, Hrvatsko građansko

društvo Crne Gore iz Kotora, te Skupština općine Tivat, čiji je predsjednik **Mato Marović** priredio primanje za sudionike.

Prvog dana rada simpoziju je nazočio i sudionike pozdravio i biskup kotorski, mons. **Ilija Janjić**. Na simpoziju su obrađene pasionske teme s područja pučkog teatra, književnosti, glazbe, povijesti umjetnosti i povijesti. Sudjelovali su akademici, sveučilišni profesori, arhivari, književnici, novinari... I jedan putopisac.

lišni profesori, arhivari, književnici, novinari... I jedan putopisac.

Muka kao nadahnuće...

Srijeda, 3. svibnja 2006. “Muka kao nadahnuće...” ponavljala sam u sebi toga svibanjskoga praskozorja žureći na rani jutarnji let za Dubrovnik. Ljeto i zimu, sunce i kišu, radost i tugu, sve sam to nosila u mislima

dok se zrakoplov spuštao nad Čilipima, a u mojim očima punim smrskanih kupa kanalice s dubrovačkih ranjenih krovova, vodostaj je porastao do kritične točke. Sjena sjećanja na prvi poratni dolazak u Dubrovnik zamutila mi je pogled, a ljutnja se slila u suze...

O, blažena Ozano, sveti Leopold, blaženi Gracije! Pomognite!

Zaljev hrvatskih svetaca...- razmišljala sam dok sam se s grupom uvažanih hrvatskih intelektualaca, sudionika simpozija koji će sutra započeti u Tivtu, autobusom vozila uz Prevlaku. Koliko li je još hrvatskih svetaca u tom najljepšem zaljevu Sredozemlja? Zar svega desetak tisuća? Gledaju li s čeznjom zapadno od Prevlake?

Evo nas već na Debelom Brijegu, prelazimo državnu granicu. Rampe, carinici, pečati, putovnice! I vrlo zabavna dezinfekcija automobilske gume, zbog ptičje gripe i zbog nekoliko eura! Odjednom nam sve izgleda drugačije! Dućani, natpisi, valuta, običaji. Inozemstvo? Ne, ipak ne.

U dobrom raspoloženju stižemo u Herceg Novi – u prošlosti važnu trgovačku i vojnu utvrdu. Grad je oblijepljen predizbornim plakatima, za petnaestak dana stanovnici Crne Gore na referendumu će se izjasniti za neovisnost i samostalnost. Ali to ih mora htjeti barem 55%! Čini se da ovdje 21. svibnja neće biti velikoga slavlja!

Niz strmu ulicu spuštamo se do župne crkve sv. Jeronima. **Don Benjamin Petrović** pokazuje nam crkvu i svetište **Leopolda Bogdana Mandića**, s relikvijom sveca koji se 1866. rodio baš ovdje, u Herceg Novom. Proslavio se sv. Leopold kao karizmatični ispovjednik, ali i kao apostol jedinstva, prethodnik današnjega ekumenizma... Ipak mnogi ne znaju da je baš on, ne želeći se odreći svoje hrvatske narodnosti, proveo u vrijeme Prvog svjetskoga rata godinu dana u talijanskom zatvoru!

Na divnoj terasi župne kuće srdačno su nas ugostili župnik i časne sestre, domaćim kolačima i svojom prisnošću ispunili su naša srca toplinom kakvu osjećamo među svojimima.

Nastavak puta prema Tivtu otvarao nam je poglede u kojima se skladno stapa moćna i dramatična priroda s tisućljetnim duhovnim i kulturnim

stvaralaštvom Bokelja. Vrleti Orjena i Lovćena, crkve i palače, more i modro nebo, kapetanske kuće, utvrde... Već je prelijepo, a od tek slućene ljepote duša treperi u meni. Kotor ćemo vidjeti sutra jer je on skriven u najdubljem dijelu zaljeva. A sigurno nije

bez tisuću razloga uvrstio UNESCO baš ovo područje na Popis svjetske prirodne i kulturne baštine, ali nažalost i na Popis svjetske kulturne baštine u opasnosti, zbog oštećenja nastalih u razornom potresu 1979.

Popodne, već pomalo umorni i gladni, stižemo u Tivat. Pred hotelom Palma čeka nas naš domaćin g. Mato Marović, predsjednik Skupštine općine Tivat, te pozdravlja sudionike skupa i predsjednika Udruge Pasijske baštine, mr. **Jozu Čikeša**. Srdaćno osoblje hotela ukusnom večerom vraća nam polet i snagu, pa terasu i konobu uskoro ispunjaju vedri uskllici kolega koji se dugo nisu susreli, a već i pokoja stručna rasprava...

Tivat nam je ponudio ozračje ugodno i opuštano, ali i puno povijesnog naboja, jer to je bokokotorski grad s najvećim brojem Hrvata, župa još iz 9. stoljeća. Župna crkva je u brdu, oko 3 km od grada, pa se svako penjanje zavojitom cestom do nje može smatrati malim hodoćasćem! Već dva stoljeća Tivtu nedostaje katolićka crkva u središtu mjesta. Budući da su sredinom 19. st. Tivćani bili gorljivi pristalice sjedinjenja Dalmacije, dakle i Boke, s maticom Hrvatskom i osnivali hrvatska društva, ćitaonice, šćedionice i hrvatski Sokol, Tivat je još do sredine 20. st. bio 95%

hrvatski grad. Tada je u njemu sagraćđena i nova crkva – ali ne katolićka! Tako tivatski katolici nedjeljom svetu misu slave u preurećđenoj garaži župnoga ureda, s nadom da će nakon dva stoljeća uskoro i oni uspjeti sagraćđiti novu crkvu u središtu grada.

Pogled ispunjen tugom

Cetvrtak, 4. svibnja 2006. Ujutro rano pošle smo kolegica i ja u Donji Stoliv, u posjet don **Marku Vukoviću**. Vozimo se s Kuševijom, lokalnim prijevoznikom. Ubacujemo po 1 euro u kartonsku kutiju za cipele, sjedamo u kombi i bespomoćno se prepuštamo nepoznatom voznom redu, neograniććenom broju putnika i vozaćčevoj vjeććno upaljenoj cigareti. Cestica uz more nudi pogled na jutarnju morską utihu a kamena mještaća bude se umivena kišom.

U crkvisi Imena Marijina u Donjem Stoliu ććuva se križ pod kojim se molila blažena Ozana Kotorska i verižice s kojima je ććinila pokoru.

Kako je baš don Marko trebao povesti biskupa iz Kotora na otvorenje našega simpozija u Tivat, imale smo posebnu ććast i prigodu biti im suputnicama u autu i osobno upoznaććti msgn. Iliju Janjića. A uskoro smo upoznale i njegov izvanredni pjevaććki dar jer već poslije par kilometara autom je odjekivala "Kraljice neba".

Dok su se tijekom prijepodnevnog dijela simpozija vrsni stručnjaci smjenjivali izlaććući o umjetniććkoj, povijesnoj i kulturnoj vrijednosti pasijskih sadržaja bokokotorske sredine, pred oććima su mi se vrtile tek

upijene slike Zaljeva hrvatskih svetica a srce kiptilo od ponosa. Izlaganja o motivima muke, kajanja, oprosta, ljubavi, žrtve i nade, koji uz nepokolebljivu čistoću istine bokeljsku prošlost tako snažno povezuju s današnjim trenutkom. Eto to smo mi, od te pređe mi smo satkani.

Poslije ručka posjetili smo Dobrotu, crkvice sv. Mateja i sv. Eustahija. Duž 8 km duge obale Dobrote, kolijevke neustrašivih pomoraca, nanizane su barokne kapetanske palače, nekada prepune stilskeg namještaja, umjetnina i knjiga, a sada ruševne i poluprazne. Pogled koji ispunja tugom.

Popodnevni dio simpozija nastavili smo u Kotoru, starom duhovnom, povijesnom i kulturnom središtu Boke, smještenom unutar 4,5 km srednjovjekovnih zidina na četiri rijeke podno strmih litica Lovćena. Znali smo da je Kotor lijep, ali da je toliko lijep nismo mogli niti slutiti! Već kratka šetnja do katedrale ostavila nas je bez daha, i bilo je upravo smiješno kako smo se kao djeca ogledavali je li se to dogodilo i drugima! A duboka potresenost često i kod vrlo mudrih glava urodi plahošću pa smo i mi sve više osjećali radost, bliskost i duboku iskonsku povezanost. U takvom raspoloženju, skakućući po crvenkasto-bijelim šahovskim poljima kotorskih popločanih ulica, ušli smo u najstariju hrvatsku katedralu, romaničku katedralu sv. Tripuna iz 1166. godine. A njezina jednostavna ljepota nadmašila je sve do tada viđeno!

Nakon predavanja admirala Bokeljske mornarice, dr. **Miloša Miloševića**, o srednjovjekovnim elementi-

ma kola sv. Tripuna, ukazana nam je posebna čast time što je za nas na trgu pred katedralom izvedeno to kolo, koje se igra od 809. godine, od donošenja svećevih relikvija iz Male Azije u Kotor, i svjedoči o tisućljetnoj hrvatskoj pomorskoj tradiciji.

Potom smo razgledali zbirku križeva i riznicu katedrale, vodio nas je don **Anton Belan**, katedralni župnik a u razgledanju znamenitosti grada pomogao je i arheolog **Jovan Martinić**.

Poseban doživljaj bio je za mene posjet crkvi Marije Colegate, sagrađenoj na temeljima najstarije katoličke crkve u Kotoru. U njoj počiva tijelo blažene Ozane, male pastirice iz Releza, koja je svoj dugi i plodan život provela u molitvi i pokorništvu, zazidana u čelijicu. Budući da sam rođena baš na dan Ozaninog prelaska u vječnost, često sam se pitala nosim li koju od njezinih vrlina i ja u svome srcu i što me to Kotoru tako snažno privlači? Nadala sam se naći odgovor baš ovdje, ali zidovi crkve odjekivali su tišinom.

Šetnju Kotorom završili smo pred Biskupskim dvorom gdje nas je primio mgn. Ilija Janjić, biskup najmanje hrvatske biskupije, manje čak i od moje zagrebačke župe! Mala kao mala pastirica, lijepa kao prelijepa Ozana, vječna i hrabra kao njezino junačko srce puno poniznosti i ljubavi – to je kotorska biskupija! To je bio i odgovor na sva moja pitanja.

Izoštavanje spoznaja

Petak, 5. svibnja 2006. Ranom zo-

rom kolegica i ja, sada u već poznatom Kuševićinom aranžmanu, putujemo uz obalu u podnožju Vrmca da bismo posjetile Prčanj. Spavat ćemo kad dođemo u Zagreb, tješimo se zijevajući prekrasnim prilaznim stubištem do velike crkve Rođenja Marijina. S našim poznanikom, don Markom, slavimo svetu misu uz glavni oltar od skupocjenog raznobojnog mramora. Ovo je najveća i najmlađa crkva Boke kotorske, gradili su je 116 godina, u baroknom je stilu, od bijelog korčulanskog kamena. Tako je ogromna, a tako prazna, nas samo troje.

Uzburkanih misli i uskomešanih osjećaja odlučujemo ponovo posjetiti Kotor. Želimo se vratiti u sadašnjost i vidjeti kako živi grad. Ribarnica, tržnica, dućani, ljekarna, kafići... Sve vrijee životom, a opet je tako ugodno i mirno.

Na simpoziju, u međuvremenu, neka izlaganja podižu temperaturu. Čini se da su i povijesne teme oživjele. Izoštrile su se spoznaje ali ne i riječi. Na vrlo dostojanstven način, svojstven najiskrenijim tragačima za istinom, znanstvenici su se suprotstavljali snagom svojih argumenata.

U tom ozračju proveli smo sav ostatak dana.

Molitva Gospi od Škrpjela

Subota, 6. svibnja 2006. Odmah nakon doručka crvenim brodićem krećemo prema otočiću Gospe od Milosti. Isusovac, o. **Janko Rogina**, pokazuje nam crkvu i samostan, knjižnicu, uživamo u vrtu, kavici i rakiji. Ali više od svega uživamo u razgovoru i njegovoj srdačnosti.

Nastavljamo prema otočiću Gospe od Škrpjela, preko puta prekrasnog baroknog Perasta, uz otočić Sveti Đorđe. Prema narodnoj predaji 1452. na jednoj hridi (tj. škripu) pronašla su braća Mortešići Gospinu sliku. Kad se kasnije jedan od braće teško razbolio sjetio se je slike, nad njom se pomolio i čudesno ozdravio. Zbog mnogobrojnih uslišanja na mjestu gdje je slika pronađena željeli su sagraditi svetište Gospi. Ali škarpjel je bio premalen za crkvu kakvu su Perastani namijenili svojoj odvjetnici pa su stoga počeli nasipavati umjetni otok. Činili su to kroz 250 godina potapanjem kamenja, jedrenjaka i

barki. Kleknula sam u uskom prolazu iza oltara, do ramena zavukla ruku, dodirnula škrip na kojem je nekoć stajala Gospa i zamolila ju da ozdravi i razdvojeni hrvatski narod. Jer svatko je od nas tek morski škrip ali zajedno smo otočić, dovoljno velik da se na njemu uzdigne Crkva.

Don **Srećko Majić**, župnik i direktor izdavačke kuće, pokazao nam je umjetničke znamenitosti, slike našeg najvećeg baroknog slikara Tripa Kokolje, više od dvije tisuće srebrenih zavjetnih pločica, muzej, orgulje, lapidarij, galeriju...

Prepuni dojmova plovimo u Perast, staro kapetansko gnijezdo. U njemu je osnovana i jedna od prvih pomorskih škola u Europi, a grad je uspon doživio u 17. i 18. st. Perast je najbolje sačuvana barokna cjelina Jadrana. Posjetili smo Gradski muzej i prisjetili se teških trenutaka kada su

ali smo do zatvora u Morinju, mjesta stradanja brojnih Hrvata u vrijeme crnogorske okupacije Konavala 1991. i odali počast žrtvama, s molitvom Bogu da se takva stradanja ne ponove. U istom duhu ujedinila nas je snažna i potresna spontana molitva don **Miha Demovića** za snagu da žrtve mognu oprostiti svojim mučiteljima...

Iskricali smo se iz brodića u Donjoj Lastvi i pozdravili se sa gospodinom **Jovanom Martinovićem** koji je bio naš vodič tijekom krstarenja Bokokotorskim zaljevom.

Nastavili smo autom u brdo Vrmac, u Gornju Lastvu, selo koje se spominje još u 14. st. i očuvano je kao etno selo. U njemu danas žive još samo 4 stanovnika ali nadaju se da će ga obnoviti i ispuniti turistima. Naši su domaćini **Zoran Nikolić**, predsjednik KZU Napredak Gornja Lastva i

ćemo dostići najjužniju točku našega putovanja – posjetit ćemo Bar. Putem se zaustavljamo u Budvi gdje s malom ali zdušnom vjerničkom zajednicom svetu misu služi župnik don **Filip Janjić** u crkvi sv. Ivana Krstitelja iz 12. st. podignutoj na temeljima prve crkve iz 7. st.

U Baru nas srdačno dočekuje **Vladimir Marvučić**. Blag i strpljiv, uvijek spreman pomoći i odgovoriti na svako pitanje, vodi nas u razgled starog utvrđenog grada koji je 1571. pao u ruke Turcima, a u to je vrijeme imao više od 30 katoličkih crkava i samostana. Tada je uništeno, razoreno i zapaljeno ne samo spomeničko kulturno blago nego i sva dokumentacija i arhivi, ali budući da je Bar do tada bio jedna od razvijenijih dalmatinskih komuna, u arhivima ostalih dalmatinskih gradova, i osobito u mletačkom arhivu, pronađeni su brojni dokumenti prema kojima se temeljito mogla rekonstruirati povijest grada. Zapanjeni smo snagom povijesnih činjenica, razornošću smrti i neuništivošću života, ovdje se na kraju našeg putovanja ponovno uskomešalo sve i svi scenariji postaju mogući. Dojmio me se podatak da u barskoj nadbiskupiji, koja je starija i od zagrebačke, sada živi oko 3.300 katolika a od njih svega se 500 izjašnjava Hrvatima.

Na kraju ovoga puta, prepuna doživljaja i slika, u srce više ne mogu utrpiti ništa ali u glavu mi ulazi još nekoliko brojki iz popisa stanovništva koje će me svojom neumoljivošću još dugo mučiti. A koliko je velika baština malog bokeljskog hrvatskog naroda najbolje svjedoče službeni crnogorski izvori koji kažu da se više od polovice spomeničkog blaga te Republike nalazi u Boki kotorskoj.

Za sve ove lijepe trenutke i dobijena saznanja o bogatoj kulturno povijesnoj baštini pobrinuo se dopredsjednik Hrvatskog građanskog društva Tripo Schubert, koji je ovaj program osmislio i sa suradnicima realizirao.

Sada u Crnoj Gori živi 3,54 % katolika, a u Boki 10,60%. Brojka je možda mala ali važnije od toga je što ja sada napokon jasno znam zašto je Boka - zaljev hrvatskih svetaca.

Vesna Svaguša

1654. Turci žestoko napadali Boku. Zbog hrabrosti Peraštana i uspješne obrane Boke posjetio ih je tada knez **Petar Zrinski** i u znak divljenja i zahvalnosti za junaštvo poklonio im svoju sablju. Vidjeli smo je u muzeju, nažalost pod krivom atribucijom. Ali zato smo s radošću pročitati tekst spomen ploče koji svjedoči o tom događaju na palači u središtu Perasta.

Iz Perasta pođosmo na okrijepu u Morinj – u Čatovića mline. Oko nas šetaju paunovi, plivaju patkice, žubori voda. Pravi odmor u rajskom vrtu, opušteno i uz puno ugođe za nepce.

U popodnevnom smiraju prošet-

predsjednik HKD **Silvio Marković**. Uživamo u ljepoti okoliša i u fritulama, a kroz razgovor se pomalo provlači pitanje skorog referenduma: hoće li se Crna Gora osamostaliti i što će to donijeti hrvatskome narodu. Poslije, kad smo se vratili u Zagreb, s uzbuđenjem smo pratili rezultate referenduma, i s radošću nazdravili pobjedi. Još jednom se pokazalo da su Hrvati u Crnoj Gori - skupina mala ali hrabra, i neizmjereno važna.

Snaga povijesnih činjenica

Nedjelja, 7. svibnja 2006. Danas

Barska
Iseljenička
zajednica u
Mlecima

Tijekom više stoljeća, a ponajprije od XV do XVII stoljeća, Mleci, kao i šire područje Veneta, predstavljali su jednu od najučestalijih destinacija barskih migracija. Stoga je i u mletački Državni arhiv – prevažan za višestoljetnu povijest krajeva i gradova od Istre do Albanije – nezaobilazan u istraživanju ove problematike. Raščlamba najučestalije uporabljenih izvora iz te pismohrane, ponajprije bilježničkih oporuka, kojih je u barskom primjeru gotovo 200, zorno pokazuje kako su barski iseljenici u Mlecima, uz Kotora, Zadrane, Splitske i Šibenčane, činili najbrojniji dio iseljeničva zavičajem sa istočne jadranske obale. Središnje doba barskih migracija u prijestolnicu Prijeđe je od oko sredine XV do sredine XVI stoljeća, što se u cijelosti poklapa s općim značajkama onovremenih iseljavanja sa šireg hrvatskog etničkog prostora. Prema godinama nastanka oporuke, najviše je Barana u Mlecima zabilježeno u razdoblju od 1476. do 1502. godine (102 oporuke). Pretpostavljajući kako je svaki pojedinac zasnivao obitelj u kojoj je – uz suprugu (koja nije nužno bila rođenjem ili podrijetlom Baranka) – bilo još najmanje dvoje članova obitelji (djeca), dolazimo do brojke od preko 400 barskih iseljenika koji su se u jednome trenutku, u približno istom vremenskom razdoblju,

nalazili u Mlecima. Početkom DŽVI. stoljeća Bar je, prema podacima iz izvora i na osnovu arheoloških istraživanja stambenih objekata, brojio oko 3000 stanovnika, dočim je u podgrađu i neposrednoj okolici (disktriktu) obitavalo još oko 2000 žitelja. Ukoliko usporedimo oba statistička podatka, dolazimo do procjene kako je početkom i tijekom prvih desetljeća XVI stoljeća u Mlecima obitavalo oko 10 do 15 posto od tadašnjeg potencijalnog žiteljstva grada Bara. Ta-

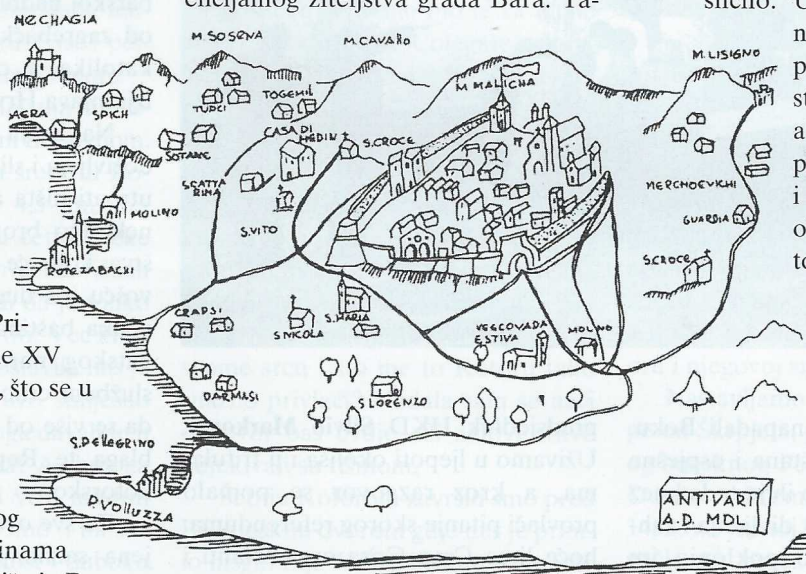
stoga i ne začuđuje očita činjenica da nakon pada grada 1571. godine njihov intenzitet slabi odnosno da su se središnji iseljenički valovi zbili više desetljeća unazad.

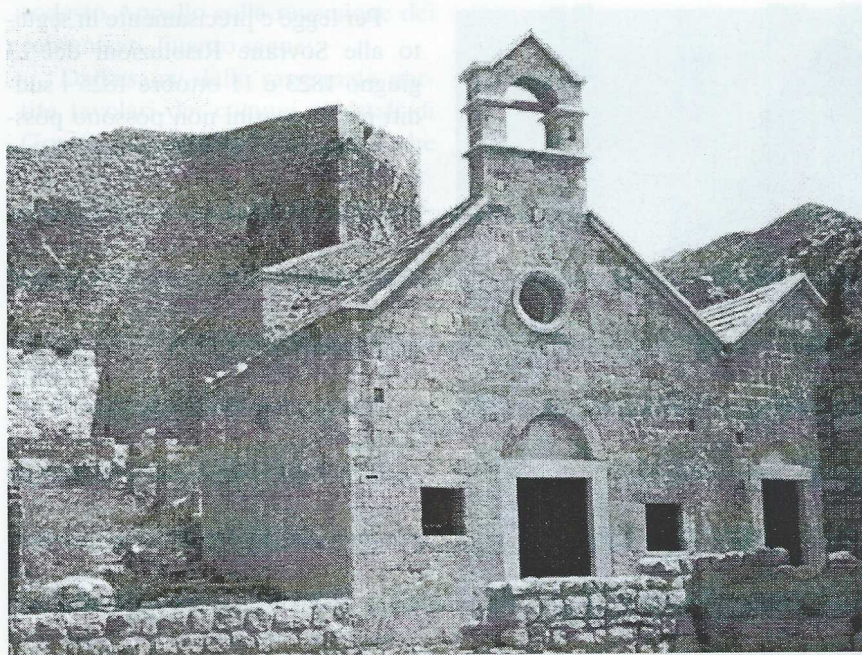
De Antivari, Antivarino

Matično mjesto barskih iseljenika poglavito je zabilježeno općom i najučestalije prisutnom oznakom *de Antibaro, de Antivaro, de Antdžbaro, de Tivari, Antivarino, Antivarina* i slično. Useljenici zabilježeni navedenom oznakom poglavito su nekadašnji stanovnici grada Bara, ali je moguće da se pod tim imenom kriju i žitelji iz bliže barske okolice. Ponajprije se to odnosi na iseljenike kojima su pridodane i dodatne oznake: *de Antivari in Schiavonia, Schiavonus de Antibari, de supra Antibaro, de Marcovich, de S. Maria de Rataz sotto Antivari* ili *da Zeta de*

kvi podaci, iako poradi nedostatka cjelovitijih izvora ne i potpuno precizni, zorno ukazuju kako su od vremena pada Skadra i razdoblja pojačanih osmanlijskih napada na grad i njegovu okolicu, migracije iz grada Bara poprimile obilježja svojevrstnoga egzodusa. Migracije su jakim intenzitetom trajale više uzastopnih desetljeća, prethodile su samome padu grada pod osmanlijsku vlast te

Antivari. Usporedna raščlamba izvorne arhivske građe, kao i istraživačkih rezultata drugih povjesničara, otkriva nam i prilično velik broj zabilježenih barskih prezimena (Bataia, Blanchio, Borisi, Caruzzi, Charabis, Corso, Dalmas, Ferro, Galiebo, Gierdus, Grando, Gromide, Grumerich, Lovo, Magulgi (Magulfi), Mamoli, Marcovich, Murtha, Nigro, Proculario, Ruzzi, Samueli, Sosich, Summa,

Turturosi, Unia i dr.). Među njima, značajem se izdvajaju prezimena od-vjetaka nekih barskih patricijskih obitelji, zapaženih sudionika barskog društvenog života u srednjem i ranom novom vijeku (Borisi, Dalmas, Proculario/Proculiano, Samueli).

Naseljenici svih mletačkih četvrti

U Mlecima su Barani, vrela to nedvojbeno posvjedočuju, živjeli i djelovali u svim dijelovima grada te na nekim otocima mletačke lagune. Međutim, njihova je najizrazitija pris-

tutnost zabilježena u istočnom gradskom predjelu Castello, mjestu koje je tijekom svih prošlih stoljeća predstavljalo središnju zonu useljavanja Hrvata zavičajem od Slavonije i Istre do Boke i Bosne te se i po toj, vrlo važnoj odrednici iz životnog svakodnevlja iseljenika, Barani mogu u cjelosti držati sastavnim dijelom hrvatske iseljeničke zajednice u gradu na lagunama. Osim u Castellu, vrela ih bilježe i u drugim dijelovima grada (predjeli S. Marco, Cannaregio, Dorsoduro, S. Croce, S. Polo), na otocima lagune (Giudeca, "otok stakla"

Murano), ali i u raznim dijelovima mletačke kopnene okolice (Veneto).

Poput većine svojih sunarodnjaka, iseljeni Barani ponajprije su se bavili obrtničkim (u mletačkom arsenalu) i pomorskim (mornari, barkarioli) zanimanjima, tradicionalnim i razvijenim i u njihovim matičnim sredinama. Izrazita je i velika zastupljenost barskih duhovnih osoba (svećenici, redovnici, picokare), a zapaženo su mjesto u svakodnevlju barske i hrvatske iseljeničke skupine imali i trgovci i poduzetnici koji su svojim djelovanjem posebno pridonosili gospodarskoj komunikaciji dviju jadranskih obala. Bilježimo ih, nadalje, i kao obnašatelje nekih državnih službi (službenici i procjenitelji u raznim magistraturama), kao kućnu poslugu u domovima mletačkih plemića i građana, ponekad i kao vojnike i časnike u mletačkoj vojnoj službi te – naposljetku – kao obnašatelje intelektualnih i umjetničkih profesija (slikari, zlatari, pisci i dr.). Prema svim ovim, ovdje ukratko navedenim značajkama, Barani u Mlecima stoljećima su činili brojnu, društveno snažnu i povezanu skupinu iseljenika koja je, izvori o tome nedvojbeno kazuju, pridonosila ukupnoj cijenjenosti i priznatosti hrvatske zajednice u Gradu Svetoga Marka.

Iz Kotorskog arhiva

O nekretninama Crnogoraca

O tome da li su Crnogorci u Boki za vrijeme Austrougarske vladavine mogli posjedovati nepokretna dobra, u arhivskoj građi se nalaze dokumenti sa tri različita pravna tumačenja

U Istorijском Архиву Котор (dalje IAK) se početkom ove godine pristupilo digitaliziranju preuzetih austrijskih zemljišnih knjiga, budući da je ova grada, iako je 1992. godine stupio na snagu novi Zakon o nepokretnostima i stari austrijski katastarski operat stavljen van snage, a grada djelomično predana Arhivu, za veliki dio građana ona i dalje operativna.

Prilikom digitaliziranja V sveska Zemljišne knjige katastarske općine Dub, u zemljišnom ulošku br.187, na stranici 514, list B (vlasnički list) se nalazi sljedeći upis:

« 1. Na temelju Zapisnika Br. 122 izvida učinjenih za osnivanje zemljišnika Porezne Općine i faktičkog posjeda, uknjižuje se pravo vlastnosti 1° prvog, 2° drugog, 3° trećeg, 4° četvrtog

zemljišničkog bića na korist

N.S. Knjaza Crnogorskog Nikole
Ime Petrović-Njegoš na Cetinje «

U Zapisniku sa izvida broj 122, sastavljenog u Dubu ožujka 1891. godine, vidimo da se radi o čestici zgrade 22 i česticama zemlje 756 i 923.

U kasnijim upisima od red. broja 2 do 7, na osnovu Zakona o likvidaciji agrarnih odnosa u Dalmaciji iz 1931. godine, te Rješenjem Narodnog odbora općine Kotor iz 1962. godine taj posjed je nacionaliziran.

Ovo ništa ne bi bilo čudno da u drugim fondovima ovog Arhiva, a i u istovjetnoj građi drugog arhivskog odjeljenja (Arhivsko odjeljenje Budva) nisu nađeni podaci koji se baš ne slažu sa gore navedenim. Naime u fondu Sreski sud Budva (dalje SB) IAK-a se nalazi građa koja je tokom 1943. godine u samoj tada živoj registraturi sređena i izvršen je odabir značajnih dokumenata koja su dobila oznaku «arhivalija». Tako se u fascikli XL ovog suda pod oznakom «Arhivalija 548» nalazi prepiska Kotarskog poglavarstva u Kotoru sa Zemljišnoknjižnim uredom suda u Budvi:

Prijepis:

«No.599/res. Cattaro 8 Giugno 1899

Nota

Per poter corrispondere all'incarico domandatomi dall'Autorit Superiore, invito Esso I.R. Ufficio Tavolare di voler colla maggiore fattibile sollecitudine compilare, e ljuindi trasmettere a ljuesta parte, un esatto prospetto comprendente tutti i sudditi Montenegrino dimoranti nel raggio giurisdizionale del distretto Giudiziario, i ljuali vi figurino riportati nei libri pubblici ljuali proprietari di realit ubiente sul nostro territorio.

Per L'I.R. Capitano Distrettuale
Zamagna

All'I.R. Ufficio dei Libri Tavolari
In Budua

Nc 153/99

1

Nota

I.R. Capitanato Distrettuale
Cattaro

In riscontro alla Sua nota 19 corrente No. 599/res. Si fa conoscere che lo scrivente non al caso di fornire i richiesti dati e ci pel seguente motivo.

Per legge e precisamente in seguito alle Sovrane Risoluzioni del 23 giugno 1823 e 11 ottobre 1825 i sudditi montenegrini non possono possedere beni immobili nei paesi rappresentati al Consiglio dell'Impero. Deve premettersi ljuindi e ritenersi che sudditi montenegrini non trovansi inseriti nei libri fondiari di ljuesto distretto...

Prijevod:

Br. 599/res.

Kotor, 8. lipnja 1899.g.

Dopis

Kako bih mogao odgovoriti na zaduženje dobiveno od Viših vlasti, pozivam ovaj C.K. Zemljišni ured da izvoli sa najvećom mogućom brižljivošću sastaviti, i dostaviti ovoj strani, točan pregled koji će obuhvatiti sve crnogorske podanike sa boravištem na teritoriju koji se nalazi u jurisdikciji ovog kotarskog suda, koji bi se mogli naći upisani u javne knjige kao vlasnici nepokretnosti na našem teritoriju.

Za C.K. Kotarskog kapetana
Zamagna

C.K. Zemljišnom uredu u Budvi
Nc 153/99

1

Dopis

C.K. Kotarskom kapetanu u Kotoru

U odnosu na Vaš dopis od 19. tekućeg mjeseca Br. 599/res, obavještavamo Vas da nižepotpisani (činovnik) nije u stanju dati tražene odgovore iz sljedećeg razloga.

Po zakonu, a i na osnovu Carskih ukaza od 23. lipnja 1823. god. i 11. listopada 1825. godine, crnogorski podanici ne mogu posjedovati nepokretna dobra u zemljama predstavljenim u Carevinskom vijeću. Dozvolite da se da zaključiti, da se crnogorski podanici ne nalaze upisani u zemljišne knjige ovog kotara...

/Potpis nečitak/»

U istoj fascikli ovog fonda pod signaturom IAK, SB-arh.522 nailazi-mo na sljedeće:

Prijepis:

«In relazione ai rapporti 10 Novembre 10 Dicembre 1896 No. 6177 e 6717, concernenti il modo di trattare durante l'impianto dei libri fondiari in Dalmazia le realit possedute da sudditi montenegrini, si partecipa a

codesto Appello colla reversione dei comunicati, ljuanto segue:

Dall'esame delle rassegnate partite tavolari dei comuni catastali di Gornji Pobori e Buljarica risulta, che contrariamente alle direttive impartite col Decreto Ministeriale 2 Ottobre 1891 No. 18461, realit  possedute per intero da sudditi Montenegrini, vennero effettivamente riportate nel libro fondiario, se anche tale inserzione sia stata effettuata soltanto nel foglio di consistenza del bene, lasciando in bianco i fogli di propriet  e degli aggravi."

Prijevod:

« U odnosu na izvješća od 10. studenog i 10. prosinca 1896. godine br. 6177 i 6717, koji se tiču načina postupanja sa nekretninama u posjedu Crnogorskih podanika prilikom osnivanja zemljišnih knjiga u Dalmaciji, daje se na znanje ovom Apelacionom sudu u odgovoru na priopćenja, kako slijedi:

Ispitivanjem prikupljenih zemljišnih uložaka za katastarske općine Gornji Pobori i Buljarica proizilazi da, suprotno smjernicama danim dekretom Ministarstva (pravde) od 2. listopada 1891. godine broj 18461, nepokretnosti koje u cijelosti posjeduju crnogorski podanici, su u stvarnosti unijete u zemljišnu knjigu, iako je taj unos izvršen samo na listu koji

se odnosi na popis dobara (list A), ostavljajući praznim vlasnički list (list B) i list tereta (list C).»

U Arhivskom odjeljenju Budva, u fondu Katastar (KAT) u zemljišnoj knjizi za katastarsku općinu Buljarica, u zemljišnom ulošku br. 85, uz list B (vlasnost) nalazimo sljedeći odvojeni list papira:

«P.R.53 Partita 85

Le particelle della presente partita appartengono agli intestati nonch minorenni sudditi Montenegrini...".

“Zemljišni uložak 85

Čestice ovog uloška pripadaju uknjiženim maloljetnim crnogorskim

podanicima ...»

Radi zaštite privatnosti imena nećemo navoditi.

Kao što smo vidjeli u tri gore navedena primjera, imamo tri različita pristupa u vezi sa vlasnosti nad nekretninama stranih podanika u jednom istom Okrugu. Poznato je da su Austrijske vlasti čak i u jednoj pokrajini donosili različite uredbe po istom pitanju (u Kraljevini Dalmaciji su postojala četiri okruga: Zadarski, Splitski, Dubrovački i Kotorski), ali da je to bilo moguće u istom okrugu, ovo je prvi takav primjer na koji smo naišli.

Kako su autori teksta imali samo nekoliko dana na raspolaganju, sve Odluke carskih vlasti na koje se pozivaju u navedenim dokumentima nisu mogle biti odmah nađene (između ostalog jer se sudska građa do 1897. godine nalazi sređena po registraturnom principu, odnosno po rastućem broju centralnog sudskog djelovodnog protokola, a ne po sudskim markama kako je to po Zakonu o novom ustrojstvu sudskih vlasti iz 1897. godine, praksa koja se i dan danas sprovodi u svim sudskim poslovnicima svih zemalja).

Očigledno je da strani podanici nisu mogli biti upisani u Zemljišnu knjigu jer nisu mogli plaćati porez, ali da li je i u tom vremenu bilo onih koji mogu i onih koji ne mogu? Na to pitanje ćemo nastojati odgovoriti u jednom od narednih brojeva.

Josko Katelan i
Borivoj Jovanovic, arhivisti

Učenici hrvatske dopunske nastave i njihova učiteljica Maja Širola

Putovanje kroz vrijeme

Dragi čitatelji Hrvatskog glasnika,
u proteklih nekoliko mjeseci, učenici hrvatske dopunske nastave bili su vrijedni kao i uvijek. Upoznali su se sa hrvatskim narodnim običajima koji su usko povezani sa povijesnim događajima u Hrvatskoj. Sinjska alka, u Sinju, Viteški turnir u Sisku i Moreška, na Korčuli održavaju se svake godine u čast pobjede Hrvata nad Turcima. Tu je i Seoska olimpijada u selu Brođanci na području Slavonije sa već skoro zaboravljenim sportskim disciplinama: bacanje kamena sa ramena, skakanje u vrećama, bacanjem (pastirskog) štapa u dalj i sl. (učenički radovi)

Budući je i zavičaj učenika prepun lijepih i zanimljivih običaja, kulture i specifične narodne nošnje, učenici su veoma rado pisali o njima dobro poznatim običajima, dragome kraju i dragim ljudima te o Bokeškoj narodnoj nošnji. Na satovima zemljopisa putujući gradovima Hrvatske, Nacionalnim parkovima i parkovima prirode sve nam je jasnije zašto je kroz povijest Hrvatska bila na meti raznih osvajača; Turaka, Mlečana, Bizanta i drugih. Zemljopisne ljepote i raznolikosti, mogućnost trgovine kopnenim i morskim putem, bogatstvo voda i šuma i ostale prirodne vrijednosti privlačile su druge narode da vladaju njome. Jedino je Dubrovnik, onako veličanstven prkosio svojom samostalnošću u srednjem vijeku proglašivši se Dubrovačkom republikom. Malo kasnije, Dubrovnik je postao središtem umjetničkog života. Učenici su žvremeplovom ž'otplovili u doba renesanse i porazgovarali sa jednim od najznačajnijih književnika toga doba, Marinom Držićem.

Dok su učenici upoznawali dio po dio hrvatske povijesti, zemljopisa, hrvatske književnosti i kulturu Hrvata, došlo je proljeće. Nekima najljepše godišnje doba, motiviralo je svojim bojama, mirisima i zvukovima da ga se oslika i da se kroz stihove učenika približi svima vama koji čitate naše radove.

Srdačan pozdrav šalju vam učenici hrvatske dopunske nastave i njihova učiteljica

Maja Širola

Hrvatski narodni običaji

SEOSKA OLIMPIJADA U BRODANCIMA

Seoska olimpijada je jedna od najznačajnijih kulturno sportskih manifestacija koja se održava više od trideset godina u Brođancima, Slavonija.

Ova se olimpijada održava svake godine, zadnje nedjelje u kolovozu. Nekada davno igre su igrali pastiri, poljodjelci i djeca, kao i momci koji bi se nadmetali pred svojim odabranicima.

Igrači se natječu u boćanju, bacanju štapa u dalj, bacanju kamena sa ramena i dr.

Ružica Gudelj, 6.razred, Kotor

MOREŠKA

Moreška se održava na otoku Korčuli.

Grad ima dugu i burnu prošlost u kojoj je najznačajnija 1571.godina. Te godine u gradu se pojavila epidemija kuge, a zatim grad napada gusar Eulgi-Ali. Nakon toga, guverner Korčule, plemstvo i svećenstvo bježi sa otoka. U Korčuli je ostao puk, ribari, obrtnici, činovnici sa ženama i djecom. Odlučni da brane svoj grad, započeli su legendarnu bitku sa nadmoćnijom turskom silom.

U slavu te bitke svake godine 27.srpnja pred katedralom Sv. Marka, na središnjem gradskom trgu, plesači Moreškom oživljuju sjećanje na tu bitku. Mačevima se bore u crno i bijelo odjeveni kraljevi i vojska za bijelu princezu, simbol slobode.

Ema Radoničić, 6.razred, Kotor

SINJSKA ALKA

U kolovozu 1715.godine, bila je bitka u Sinju između Hrvata i Turaka, gdje su Turci doživjeli poraz. U čast te bitke Sinjani svake godine, prve sedmice u kolovozu, održavaju igru pod imenom Sinjska alka.

U Sinjskoj alci važnu ulogu ima konj. U igri sudjeluju alkar i konj koji su lijepo ukrašeni i naoružani. Cilj igre je da alkar pogodi u centar alke, metalni prsten. Alka je podjeljena u nekoliko polja i svako polje donosi određen broj bodova.

Sinjska alka je, hrvatski narodni običaj, posljednjih godina i velika turistička atrakcija.

Irena Petković, 8.razred, Tivat

Tonino Šupić, 7.razred, Tivat

VITEŠKI TURNIR U SISKU

Viteška igra se održava 22.lipnja svake godine ispod zidova grada Siska. U sjećanje na pobjedu Hrvata protiv Turaka 1593. godine slave pobjedu do današnjih dana.

Na igrama sudjeluju gradska straža grada Siska, štitonoše, paževi, strijelci, viteške dame i vitezovi na konjima. Sisački viteški turnir je boj za slavu i čast. Štitonoše se bore na mostu, utrkuju do zastave na tornju i mačuju se. A vitezovi, na konjima kopljem gađaju u obruč, buzdovanom gađaju štit, malim kopljem gađaju metu i preskaču visoke prepone.

Najbolji pobjeđuje!

Darija Janović, 7. razred

Nikita Šupić, 7. razred

Boro Prole, 8. razred, Tivat

Na Republičkom takmičenju Pošte Crne Gore dodijeljena nagrada osnovnoj školi "Narodni heroj Savo Ilić" Kotor

Drugo mjesto za Emu

Pošta Crne Gore u suradnji sa Ministarstvom prosvjete i nauke uključila se u Međunarodno takmičenje mladih za najljepši sastav u obliku pisma na temu „**KAKO NAS POŠTA SPAJA SA SVIJETOM**“, pod pokroviteljstvom Svjetskog poštanskog saveza i u suradnji sa Organizacijom Ujedinjenih Nacija za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO) i poštanskim upravama koje su članice Svjetskog poštanskog saveza.

Na takmičenju su učestvovala djeca uzrasta do 15 godina iz svih osnovnih škola u Republici. Od ukup-

no 60 radova iz 40 crnogorskih osnovnih škola, stručna komisija Ministarstva prosvjete i nauke koja je ocjenjivala radove, shodno propozicijama takmičenja, dodijelila je našoj maloj sugrađanki i članici mladeži naše Udruge, 12 – godišnjoj Emi Radonić iz Dobrote, učenici VI 1 Osnovne škole "Narodni heroj Savo Ilić" iz Dobrote – Kotor, 7 svibnja 2006. god u Podgorici drugu nagradu.

Pošta Crne Gore je našoj Emi za njen literarni rad i drugo mjesto na takmičenju poklonila DVD kućno kino, koje je 9. svibnja, 2006. god u

Podgorici kao sponzor dodijelilo poduzeće "Panda" iz Podgorice. Svečanosti dodjele nagrade u Podgorici prisustvovala je Emina razredna nastavnica Smilja Gopčević Sindik i mama Olga. Lokalne radio postaje "Radio Kotor" i "Skala Radio" posvetile su pažnju ovom događaju kroz svoje emisije o kulturnim događanjima u našem Gradu.

Čestitamo našoj dragoj Emi na postignutom uspjehu i želimo njoj i njenoj školi još mnogo takvih i sličnih nagrada.

Dario Musić

Draga Pošto Crne Gore,

Ti sigurno ne znaš koliko si mojih pisama prenijela svijetom, preko svih pet kontinenata. Sve one šarene i namirisane koverta sa cvjetovima i mačkicama su moje. Prva sličica i prvo slovo koje sam napisala spakovano je i ubačeno u sanduče. To tako veliko sanduče koje ni na prstima nisam mogla dohvatiti. Kao mala često sam se pitala ko to uzme moje pismo iz sandučeta, ko smije da dira to pismo koje sam napisala svom tati, koji plovi dalekim morima. Željela sam da što prije porastem, da sama mogu dohvatiti čarobna vratašca. Zamišljala sam te kao veliku bijelu pticu koja na svojim krilima nosi moje misli i moja nevješta slova do dalekih okeana, pticu kojoj ne smetaju ni vjetrovi ni kiše da sleti na tatin brod i donese mu moje pismo.

Kada sam malo porasla, upoznala sam se i sa poštarom koji donosi tatina pisma. Na vratima našeg dvorišta postoji jedno sanduče, manje od onog tvog, ali iste boje. Zamolila sam tatu da ga ofarba, tako da i ono bude žuto. Kod nas poštar dolazi poslije podna kada se ja već vratim iz škole. Brzo potrčim na prozor da čuje hoće li zveknuti vrata na mom sandučiću, hoće li stići odgovor od tate sa dalekih mora. Poštar već zna kako izgledaju moja pisma koja dolaze iz daleka, pa ako me slučajno nema na prozuoru, onda on zazviždi.

To je moj najsretniji dan. Zatvorim se u svoju sobu i polako čitam riječ po riječ po sto puta. Ljubomorno ih čuvam kao da bi mi neko mogao riječ ukrasti. Meni je mnogo milije čitati pisma, nego pričati telefonom. Pismo pročitam jedan put, drugi put, treći i četvrti sve dok ne stigne neko novo. A vidim da je i tati milo, jer su sva moja pisma i sve sličice koje sam mu poslala vezane rozom trakicom u njegovom pisaćem stolu. Meni su sada te sličice smiješne, ali on kaže da ih puno voli i da mu prave društvo kada je usamljen na dalekim putovanjima.

Zato, draga Pošto, želim da ti kažem koliko si važna u mom životu. Sve što mi se dešava, lijepo ili ružno, zapišem na papir. Da li sam tužna ili sretna, je li se mama ljutila na mene. Sva moja osjećanja spakujem u kovertu i predam «u ruke» tvom velikom žutom sandučetu. Znam da danas postoji kompjuter. Imam ga i ja, dobila sam ga od tate. Tako da sada šetam internetom, obilazim svijet, pratim tatu na njegovim putovanjima, upoznajem se sa svim zemljama i gradovima kojima on prolazi. Mnogo mi je zanimljivo, ali opet zahvaljujući Tebi, draga Pošto. Dopisujemo se elektronskom poštom, ponekad idemo na chat.

Ali moram ti nešto priznati. Uvijek se rado vraćam tvom velikom žutom sandučetu i onoj šarenoj i mirišljavoj koverti, i još uvijek nestrpljivo očekujem zvižduk poštara pod mojim prozorom.

Hvala ti Pošto, što si napravila da ti okeani i nisu tako prostrani i te planine nisu tako visoke, pa mogu brzo doći do moga tate.

**Iskreno Tvoja,
Radonić Ema VI 1**

Osnovna škola «Narodni heroj Savo Ilić» Dobrota - Kotor

Zenska klapa Mirakul iz Splita za Uskršnje blagdane održala koncerte u Baru i Tivtu

Prvo dite Mirakula

Nakon dvadeset godina na tržištu će se pojaviti CD jedne klapa. Klapasice Mirakula snimile su pjesme autora Mojmira Cačija. „Svidio nam se njegov pristup. To su ljubavne i pjesme nacionalno obojene, sto nam je bio veliki izazov“, kažu klapasice Mirakula

„Mirakul. Sta je Mirakul?

Kažu da čovjek svaki san može ostvariti ako svim srcem vjeruje u njega i ako silno želi da se on ostvari, ako ne odustane ni onda kad se čini da je svaka nada uzaludna. U jednom trenutku rasuti djelici sna počnu se slagati i on postaje stvaran, san postaje čudo. Dogodi se Mirakul“.

Već tradicionalno, Hrvatsko građansko društvo u suradnji sa Hrvatskom maticom iseljenika – podružnicom Split i njenom voditeljicom **Bran-
kom Bezić Filipović** svake godine organizira koncert u povodu Uskršnjih blagdana. Ove godine ženska klapa “Mirakul” iz Splita uljepšala je naše Uskršnje blagdane održanim koncertima u Baru i Tivtu.

U prelijepoj dvorani “Centra lijepih umjetnosti Princeza Ksenija” u

Baru, djevojke iz Splita građanima Bara priuštile su 20.04. jedno prekrasno veče.

Svojim prelijepim mladalačkim glasovima ove djevojke pjevale su građanima Bara narodne izvorne pjesme srednje Dalmacije, Cetinskoga kraja. Oduševljeni posjetitelji svaku pjesmu nagrađivali su dugotrajnim aplauzum. Djevojke baletne škole “Princeza Ksenija” iz Bara izvele su svoju baletsku točku i upotpunile ovaj lijepi kulturni doživljaj koji se dogodio te večeri u Baru. Na kraju koncerta djevojkama su uručeni buketići sa ružama .Koncert su poratili novinari i kamere televizije Crne Gore i “Pinka”.

Nakon koncerta članovi naše Podružnice u Baru organizirali su zajedničku večeru u restoranu Bars-

ke marine gdje se uz pjesmu nastavilo druženje mladosti ...

Uz suradnju župnika don **Milidraga Janjića**, naša Podružnica u Tivtu organizirala je 21.04. Uskršnji koncert u župnoj crkvi sv. Antona u Tivtu. U prelijepom ambijentu crkve sv. Antona, djevojke ženske klapa “Mirakul” predstavile su se mnogobrojnoj tivatskoj publici svojim Uskršnjim koncertom, pjevajući izvorne pjesme srednje Dalmacije. Predvođene mezzosopranisticom **Majom Skejić**, djevojke su dočarale pjesmom nama dobro poznatu Dalmaciju. Njihovi prelijepi djevojački glasovi, pjesmom su nas vodili, čas neretvanskim krajem, čas cetinskim, da bi posli malo do škoja a zatim do Dalmatinske zagore i slavnoga Sinja. Dugotrajnim aplauzum, oduševljena tivatska pub-

lika nagradila je pjevanje "klapašica" iz Splita.

- Dugo smo sanjale o našoj klapi. Od malena je, bojažljivo, krenulo sklapanje terca. Ivana i ja smo se srele na studijama u Zagrebu i krenule u ostvarenje svojih snova, priča za naš list Maja Skejić.

Nakon povratka u Split željele su da tamo stečeno, istina amatersko, ali ipak iskustvo, pretoče u novu klapu.

- Gdje se izgara za klapsko pjevanje nego u srcu Dalmacije! Dvije godine smo uporno tražile pravu ekipu preko oglasa, porodičnih i prijateljskih veza...

Nijesmo bile zadovoljne, htjele smo visoku razinu kvaliteta, da se izdvojimo iz mase. Tražile smo djevojke kojima neće biti teško da izdrže naporan klapski rad.

Kad smo već bile umorne od traženja – dogodilo se čudo! Jedna za drugom stizale su klapašice. **Rafaela, Marija, Vanesa, Marina, Agnesa** i još jedna **Maja**, prisjeća se Maja Skejić.

Nastao je Mirakul.

Već nakon pola godine rada osvaja ju nagrade na Omiškom festivalu, drugu nagradu publike i treće mjesto po odluci žirija. Na prvom zimskom festivalu klapa u Splitu 2005. u konkurenciji muških klapa Mirakul osvaja prvu nagradu. Na Omiškom festivalu 2005. ponovno dvije nagrade, prva publike i treća žirija.

Nakon dvadeset godina na tržištu ce se pojaviti CD jedne klape. Klapašice Mirakula snimile su pjesme autora **Mojmira Cačija**.

- Svidio nam se njegov pristup. To su ljubavne i pjesme nacionalno obojene, što nam je bio veliki izazov, kažu klapašice Mirakula i dodaju: "Mi našeg maestra čutimo u svakom akordu, u svakoj, dočaranoj atmosferi tuge, sjete, ponosa, bola, prkosa. Kad se naježimo dok pjevamo za svoju dušu, kad satima pjevušimo u vestibulu, a vrijeme stane i nikom se ne ide doma, kad se pomolimo prije svakog nastupa, kad živimo s klapom, za klapu... to je Mirakul."

Podružnica našeg Društva iz Tivta svojim gostima iz Splita upriličila je zajedničku večeru u hotelu "Palma" gdje se nakon završenog koncerta nastavilo druženje uz pjesmu i veselje do kasnih večernjih sati. Drugi dan u jutro predsjednik društva dr **Ivan Ilić** i dopredsjednik **Tripo Schubert** ispratili su u Kotoru Branku Bezić Filipović i njene djevojke na put u Split uz obostranu želju da se uskoro opet sretnemo.

Režić u Kotoru

Kada smo organizirali Uskršnji koncert nismo mogli zaobići ni naš Kotor. Za poslednji dan Uskršnjih koncertnih dana ,22. 04., Kotoranima sma priredili malo iznenađenje.

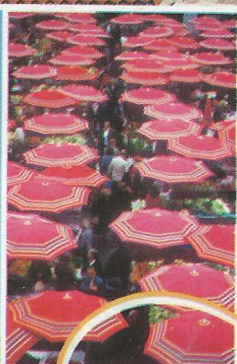

Poznati mladi gitarista – solist **Mislav Režić**, rođen 1978. u Splitu u koncertnoj dvorani muzičke škole Sv.Duha u Kotoru, predstavio se kotorskoj publici vrhunskim sviranjem djela Simonea Ianarella, Domenica Scarlettia, Johanna Kaspar Mertza, Njilliana Njaltona i Lea Brounjera.

Svoje znanje i umijeće stekao je u Umjetničkoj akademiji u Splitu, zatim nastavlja svoje usavršavanje u Nizozemskoj gdje magistrira na prestižnom Kraljevskom konzervatoriju u Den Haagu. Drugi poslijediplomski studij završava na Visokoj glazbenoj školi u Maastrichtu, kod profesora Carla Marchionea. Tijekom školovanja usavršava se pohađajući "master – classes" vrhunskih imena svijeta gitare. Ovaj talentirani mladi glazbenik održao je veliki broj koncerata diljem Europe i učestvovao na mnogim glazbenim nadmetanjima gdje je dobijao vrijedne i značajne nagrade. Trenutno radi kao predavač i učitelj gitare na Britanskoj školi u Den Hagagu.

Taj mladi talentirani glazbenik – gitarista svjetskog glasa, došao je i kod nas u Kotor, predstavio se našoj publici svojim vrhunskim umijećem – sviranjem na gitari. Prisutni posjetitelji uživali su u "govoru" Režićeve gitare. Sa žica njegove gitare muzičkom dvoranom tekli su ugodni zvuci glazbenih djela poznatih kompozitora. Oduševljena publika dugim aplauzom zahvalila je Mislavu Režiću na vrhunskom muziciranju.

ZAGREB CROATIA

Ljubav
na prvi pogled

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

tel. + 385 | 481 40 51. 481 40 52. 481 40 54. fax. + 385 | 481 40 56.

e-mail. info@zagreb-touristinfo.hr www.zagreb-touristinfo.hr

